

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 12: Tvorba učebních pomůcek, didaktická technologie

Morče v mateřské škole – zásobník aktivit a nápadů pro učitele

**Barbora Prchliková
Královéhradecký kraj**

Lodín 2023

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 12: Tvorba učebních pomůcek, didaktická technologie

**Morče v mateřské škole – zásobník aktivit a nápadů
pro učitele**

**Guinea Pig in Kindergarten - A Portfolio of
Activities and Ideas for Teachers**

Autor: Barbora Prchlíková

Škola: Obchodní akademie, Střední pedagogická škola, Vyšší odborná škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, s.r.o., SNP 170, 500 03 Hradec Králové

Kraj: Královéhradecký kraj

Konzultant: Mgr. Olga Tillová

Lodín 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Lodíně dne 18.2.2023

Barbora Prchlíková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat mé rodině za dlouhodobou podporu při mém chovu morčat a pomoc s touto prací. Mé mamince děkuji za obrovskou psychickou podporu a pomoc. Za velmi dobré odborné vedení, cenné rady a velkou trpělivost chci poděkovat Mgr. Olze Tillové. Také bych chtěla poděkovat Bc. Daně Adamírové za možnost vyzkoušet si navrhované aktivity v mateřské škole v rámci mé odborné praxe. Mé poděkování patří také Mgr. Tomáši Borůvkovi, MBA za možnost konzultací během psaní písně o morčeti a spoustu užitečných rad.

Anotace

Ve své odborné práci jsem se zabývala přípravou podkladů a tvořením zásobníku pro učitele a učitelky mateřských škol. Práce je zaměřena na poznávání modelového organismu morčete v mateřské škole. Zásobník se skládá z různých činností např. jazykových, hudebních, předmatematických, pracovních, výtvarných, pohybových a digitálních. Ke každým činnostem patří různé aktivity. Cílem bylo vytvořit pro učitele kvalitní materiály, které jim ulehčí práci s dětmi. Tuto práci můžeme též využít ve speciálních mateřských školách.

Klíčová slova

Mateřská škola; pomůcky; zásobník aktivit; materiály pro učitele; morče

Annotation

In my thesis, I have been involved in preparing materials and creating a portfolio of activities for kindergarten teachers. The work is focused on teaching about the model organism of the guinea pig in kindergarten. The portfolio consists of different activities such as language, music, pre-mathematics, manual work, art, physical and digital activities. Each type of activity includes various materials with ideas how to present the given topic. The aim was to create high quality materials for teachers to facilitate their work with children. This work can also be used in special kindergartens.

Keywords

Kindergarten; tools; activity tray; teacher materials; guinea pig

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Původ, pojmenování a rasy morčat.....	7
2.1	Krátkosrstá plemena.....	10
2.2	Dlouhosrstá plemena.....	11
2.3	Bezsrstá morčata	12
3	Strava morčete	13
4	Ideální bydlení pro morče	16
5	Zajímavosti o morčatech.....	18
6	Poznávání přírody v mateřské škole	21
6.1	Předškolní vzdělávání	21
6.2	Poznávání přírody a environmentální výchova.....	22
6.3	Morčata – poznávání modelového organismu	23
7	Zásobník aktivit a nápadů pro učitele	25
7.1	Poznávání morčete	25
7.2	Jazykové činnosti	28
7.3	Hudební činnosti	31
7.4	Předmatematické činnosti	34
7.5	Pracovní činnosti.....	36
7.6	Výtvarné činnosti	38
7.7	Pohybové činnosti.....	39
7.8	Digitální činnosti – práce s Bee-Botem	41
8	Ověřování v praxi	44
8.1	Modelová příprava: Den s morčaty v mateřské škole.....	44
8.2	Průběh, rozbor a sebehodnocení	51
9	Závěr	55
10	Použitá literatura a zdroje	56
11	Seznam příloh	58
12	Přílohy.....	60

1 ÚVOD

Toto téma jsem si vybrala, neboť mi je velmi blízké. Jsem vášnivou chovatelkou morčat, která chovám již od první třídy základní školy. Nyní studuji obor předškolní a mimoškolní pedagogika na Obchodní akademii, Střední pedagogické škole, Vyšší odborné škole a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, s. r. o. v Hradci Králové. Ráda bych svou vášeň k těmto milým zvířatům spojila s budoucí prací učitelky v mateřské škole. Hlavním cílem mé práce je tedy vytvořit zásobník aktivit a nápadů na téma morče, který mohou využívat učitelé a učitelky v mateřských školách, a k tomuto zásobníku také vytvořit vhodné pomůcky. Chtěla bych předat také veškeré své poznatky a zkušenosti s chovem morčat nejen dětem v mateřské škole, ale hlavně učitelům pro případ, že by si do mateřské školy pořídili morčata.

V první kapitole budu popisovat morče, jeho původ a chování. Také se zaměřím na plemena a barvy morčat. Dále se chci zabývat jejich chovem, aby učitelé získali potřebné informace k chovu, stravování či hygieně morčat. V této části vycházím především z vlastních chovatelských zkušeností a také z odborné literatury. Dalšími kapitolami budou části o předškolním vzdělávání se zaměřením na poznávání modelového organismu v mateřské škole. V této části budu kromě odborné literatury vycházet především z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

Hlavní částí této práce je zásobník aktivit a nápadů do mateřské školy, který bude rozdělen podle činností. Jedná se o činnost jazykovou, hudební, předmatematickou, pracovní, výtvarnou, pohybovou a digitální. Ke každé činnosti je mnoho dalších aktivit, které se s dětmi v mateřské škole mohou dělat. V první části zásobníku se nachází krátká kapitola o poznávání morčete, aby byly děti vedeny k poznávání morčete, jeho vlastností, co má rádo atd. V kapitole jazykových činností budou různé hádanky, básnička a cviky doporučené k procvičování mluvidel u dětí předškolního věku. Pro část o hudebních činnostech složím písničku o morčeti, ke které se dá s dětmi dělat mnoho dalších aktivit. Tato písnička bude také uzpůsobená pro hudební pomůcku s názvem Bobotubes, která se dá v mateřské škole využít. V činnostech předmatematických se nachází hry na procvičování logického myšlení a pozornosti. V pracovních a výtvarných činnostech se děti učí pracovat s výtvarným materiálem, rozvíjí si tvořivé myšlení a jemnou motoriku. Pohybové činnosti jsou zaměřeny na hry s pohybem. U digitálních činností si děti mohou vyzkoušet práci s robotickou pomůckou Bee-Botem.

V rámci studia pedagogického oboru docházím každou středu na praxe, proto jsem se rozhodla navrhované aktivity vyzkoušet. Pro ověření těchto aktivit v praxi připravím modelovou přípravu na celý den v mateřské škole. Po domluvě s učitelkou v mateřské škole donesu i klece s morčaty. Po ověřování navrhovaných aktivit napíši rozbor a sebehodnocení.

V závěru mé práce bude rozsáhlá příloha s vlastními fotografiemi a připravenými pomůckami ke všem aktivitám ze zásobníku.

2 PŮVOD, POJMENOVÁNÍ A RASY MORČAT

Tato kapitola se zabývá původem morčat, rasami a jménem morčete. V této kapitole je popsán rozdíl mezi morčetem domácím a divokým. Je zde zmíněna historie morčat a budu se také snažit představit a popsat rozdíly mezi plemeny morčat, tedy dlouhosrstými, krátkosrstými a bezsrstými morčaty a jejich poddruhy.

Morče domácí je označováno latinským názvem *Cavia aperea forma porcellus*. Patří do čeledi morčatovitých a podřádu dikobrazočelistních. Morče domácí je hlodavec a savec. Dožívá se průměrně 4 let, v dobrých podmínkách výjimečně přes 10 let. Váha se pohybuje okolo 700–1200 gramů, délka těla je 280–350 mm u dospělého jedince a ocas má morče pouze zakrnělý, pouze tzv. pahýlek. Morče je charakteristické svým zavalitějším tělem s poměrně velkou hlavou, která zabírá přibližně třetinu jeho těla. Dále má krátké široké lysé boltce. V přední části těla má čtyřprsté krátké končetiny a v zadní části jeho těla má tříprsté krátké končetiny. Samice morčat mají jeden pár mléčných bradavek. Zdomácnění morčete se datuje již od třetího tisíciletí př.n.l. Morče domácí je rozšířeno po celém světě, ať už v domácnostech či laboratořích z důvodu provádění pokusů.¹

Pohlavní dospělost je u samic přibližně ve věku 60 dnů, ovšem mohou zabřeznout i mladší samice. Dle mé zkušenosti může být pohlavně dospělé již v 6. týdnu, tedy po odstavení od matky. U samců přichází pohlavní dospělost později, přibližně v 70 dnech. Do chovu bychom morčata měli zařadit teprve po půl roce jejich života, v tuto dobu jsou již tělesně dospělí. Páření u morčat probíhá během celého roku.² Během let chovu morčat jsem vyzorovala, že samice mají každých 14 dní stavy, kdy se chtějí pářit. Snaží se na samce zapůsobit a vrní. Mezi největší dobu páření patří doba ihned po porodu, to je samice nejvíce připravena.

Doba březosti u morčat trvá přibližně 56–72 dnů, záleží ovšem na počtu mlád'at. Vyzorovala jsem, že pokud samice čeká jedno či dvě mlád'ata, většinou rodí dříve. Pokud ovšem čeká např. šest kusů mlád'at, je doba březosti posunuta a trvá mnohem déle. Někdy se také stane, že samice z nějakého důvodu porodí zhruba v době 48. dne březosti, morčata se narodí osrstěná, ale velmi malá a bez známek života. Mlád'ata od morčat jsou tzv. nidifugní, to znamená, že se rodí již osrstěná, vidoucí a slyšící. Hmotnost novorozeňat je přibližně 60-120 gramů.³

Morče divoké je označováno latinským názvem *Cavia aperea*. Patří do stejné čeledi a podřádu jako morče domácí. Veškeré informace jsou stejné jako u morčete domácího. Jediným rozdílem je, že morče divoké váží 400-700 gramů, délka jeho těla je 160-350 mm a má malý ocas o délce

¹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.7

² VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.7

³ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.7

8 mm. Morče divoké obývá Ekvádor, Surinam až po Uruguay a dále také severní Argentinu. Žije hlavně v přírodě na travnatých a křovinatých pampách. Nejčastěji se skrývá v podrostu ve skále nebo mezi kameny.⁴

„Morče domácí získalo svůj latinský název *Cavia porcellus* Linnaeus v roce 1758.“⁵ V současnosti je toto morče v literatuře označováno jako „*Cavia aperea forma porcellus*“ a dříve bylo označováno jako „*Cavia aperea forma domestica*.“⁶ Toto označení dali morčeti nejspíše mořeplavci, kteří pobývali před několika staletími na Guineji na pobřeží Jižní Ameriky. Říká se, že neznámá zvířata, tedy morčata, vydávala na ostrově zvuky jako selata, proto je mořeplavci přirovnali k prasátům. Ve Spojených státech amerických a Anglii je morče známé pod názvem „Guniea pig“, tedy guinejské prasátko. V encyklopedii Britannica jsem se dočetla, že název morčete také mohl vzniknout od ceny zvířete, kdy v Anglii v 16. - 17. století stálo morče pouze jednu guineu. Bylo tedy velmi levné.⁷ Ve Francii je morče nazýváno „cochon de Inde“, tedy indické prasátko. V Německu ho nazývají „Meerschweinchen“, tedy mořské prasátko, takto je označované také například v ruštině, polštině, estonštině.⁸ V češtině podle etymologického slovníku vzniklo od slova moře či mořský a také podle německého názvu Meerschweinchen.⁹

První morčatovci se pravděpodobně vyvinuli ze severoamerického předka nejspíš během eocénu. Jedná se o období před 37-57 miliony lety. Do Jižní Ameriky se morčatovci dostali přes moře až v pozdním eocénu či raném oligocénu, tedy zhruba před 24–37 miliony lety.¹⁰ Inkové v oblasti dnešního Chile a Peru chovali morčata na maso a kožešinu. Potvrzené svědectví je, že se při vykopávkách v blízkosti sídlišť Inků našla mumifikovaná morčata.¹¹ Dodnes jsou morčata domácí chována pro maso, nebo žijí v blízkosti vesnic indiánů, jelikož zde velmi snadno nacházejí potravu.¹² První ochočená morčata přivezli do Evropy holanďtí a španělští mořeplavci. Zpočátku si mořeplavci brali na loď morčata jako potravinovou rezervu. Evropané naštěstí nikdy v morčeti neviděli zdroj potravy, morče se tak stalo jejich oblíbeným domácím mazlíčkem. Po druhé světové válce se konečně morče stalo cenově dostupným a začalo být velice oblíbené. Mezi velkého průkopníka chovu morčat patřila především

⁴ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.7

⁵ WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1, s.9

⁶ WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1, s.9

⁷ Guniea pig. *Britannica* [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/animal/guinea-pig>

⁸ Slovník. *Lingea* [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://slovniky.lingea.cz/>

⁹ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 1. vyd. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3. Heslo „morče“, s. 389.

¹⁰ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.6

¹¹ WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1, s.7

¹² WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1, s.8

Anglie.¹³ „Jak se vyvinula jednotlivá plemena a barevné variety morčat, není objasněno.“¹⁴ Vývoj morčat probíhal pravděpodobně stejně jako u ostatních domácích zvířat. Náhlou změnou dědičných znaků, která byla postupně předávána mutací, došlo ke změně barev i osrstění morčat.¹⁵

Existuje mnoho druhů barev. V knize z roku 2009 je popsáno rozlišení 105 druhů barev. Morčata mohou být vyšlechtěna jednobarevná i vícebarevná, s kresbou a znaky.¹⁶ Ve standardech Ústřední odborné komise chovatelů hlodavců bylo k roku 2019 vyšlechtěno celkem 170 druhů barev.¹⁷

Rozlišují se tři základní plemena morčat, krátkosrstá, dlouhosrstá a bezsrstá. V příloze č.1. se nachází vytvořená tabulka plemen morčat. Kromě různých plemen, různé barevnosti se rozlišují také standardy.

V České republice existují celkem tři standardy plemen a barevných rázů morčat, kterou vydala Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců.¹⁸ Jedná se o standardy A, B, C. Do standardu A patří seznam uznaných barevných rázů a plemen morčat, dále krátkosrstá a dlouhosrstá plemena morčat. Morčata musí splňovat určité podmínky a rozlišují se zde lehké a hrubé vady. Velmi také záleží na přesné stavbě těla, kterou morče musí splňovat. Morče musí celkově působit silným a pevným dojmem, musí být zdravé a nesmí být přetučněné. Také se zde rozlišují jednotlivé končetiny a přesný počet zubů.¹⁹ Do standardu B patří bezsrstá plemena morčat: Baldwin a Skinny. Morčata „musí být v dobrém výživném stavu“.²⁰ Morčata musí být také zdravá, bez známek nemoci, poranění nebo parazitů. Nutné je, aby byla kůže bez poranění, pevná a celistvá. Případná narůstající srst u morčat nesmí být nijak upravována nebo holena. Chodidla nesmí mít nárůstky nebo náznaky zranění.²¹ Do standardu C patří hlavně mazlíčci,

¹³ WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1, s.7

¹⁴ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6, s.47

¹⁵ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6., s.47

¹⁶ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.39

¹⁷ Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019>

¹⁸ Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s. *ÚOKCHHL* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/>

¹⁹ Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019,s.9>

²⁰ Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019,s.98>

²¹ Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019,s.98>

tedy morčata, která nemají rodiče s průkazem původu. Jsou to morčata, která také mají drobné vady, např. nesprávnou délku srsti či barvu. Tato morčata mohou také soutěžit na výstavě. Důraz je při jejich hodnocení kladen hlavně na kvalitně živené morče se správnou kondicí a péčí.²² Ke každému standardu ještě patří tzv. posuzovací lístek, do kterého se vyplňuje hodnocení a jednotlivý počet bodů. Maximální počet bodů je 100. Vynikající výsledek je hodnocen 98-100 body.²³

Velmi vzácně se také můžeme setkat s modrookými bílými morčaty. Tito jedinci nemají pigmentovou kůži ani srst, ale zato mají pigmentované oči v podobě modré barvy.²⁴ Během chovu morčat jsem se pouze jednou jedinkrát setkala s morčetem, které mělo modré oči. Byl to samec. Jeho rodiče měli ovšem oba pigment očí černý, proto jsem ho vždy považovala za velkou raritu. Samce jsem si nechala do chovu, ovšem nikdy už se mi nepodařilo to, že by se jeho potomci narodili s modrými očima. Je důležité mít na paměti, že plemena morčat jsou „pouze“ výtvor člověka. Šlechtitelé vyberou vždy jeden nebo více znaků, kterých chtějí dosáhnout. Do chovu se tedy zařazují rodiče, kteří nesou tyto znaky. Nejstarší šlechtitelskou tradicí a vystavováním se pyšní hlavně Holanďané a Angličané, kteří patří mezi špičku.

2.1 Krátkosrstá plemena

Morčata, která mají rovnou srst, se velmi podobají divoké formě morčat a jsou tedy nejstarším plemenem. Patří mezi ně morčata rozetová, Rex, Americký teddy/Švýcarský teddy, Anglický crested a Americký crested.²⁵ Rozetová morčata jsou velmi známé plemeno, které má v srsti tzv. růžice neboli rozety. „Každá by měla mít uprostřed jasný, ne však příliš velký střed.“²⁶ Rozmístění růžic, které je ideální, je popsáno v plemenných standardech.²⁷ Vypozorovala jsem, že jsou růžice velmi symetrické a jsou po celém těle morčete. Rozetové morče můžeme také někdy znát pod názvem „habešské.“²⁸ Během 12 let chovu morčat jsem odchovala přesně 350 kusů rozetových mláďat a tento druh morčat patří mezi mé velmi oblíbené. Rozetová morčata jsou však velmi náchylná k nemocem, především k plísním a svrabu. Je opravdu velmi důležité u nich dodržovat hygienu, jelikož se jim do vějířků mohou dostat paraziti. Čistit klec

²²Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019,s.104>

²³ Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevnych-razu-morcat-od-01-07-2019,s.95>

²⁴ ALTMANN, Fritz Dietrich. *Morčata*. Ilustroval Siegfried LOKAU. Praha: Cesty, 1999. Zvířata u nás doma. ISBN 80-7181-268-4, s.26-27

²⁵ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.38

²⁶ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8., s.16

²⁷ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

²⁸ METTLER, Michael. *Morče: původ, péče, ošetřování*. Přeložil Jiří HORA. Bratislava: Art Area, 1997. ISBN 80-88879-12-4, s.15

bychom měli jednou týdně. Vždy používám dezinfekční prostředky a samozřejmě čisté hobliny či peletky.

Mezi další druhy krátkosrstých plemen patří morčata s názvem Anglický crested a Americký crested. Vypozorovala jsem, že se tyto dva druhy morčat dají snadno rozpoznat. Anglický crested je hladkým morčetem, které má jednu rozetu na čele, tedy korunku. Barva jeho rozety je shodná se zbytkem celého těla. Naopak Americký crested je také hladkým morčetem s rozetou na čele, ale vždy je jeho rozeta bílá a naopak barva jeho těla je jiná. Toto je odlišující znamení mezi těmito dvěma druhy morčat. Během let chovu morčat jsem se setkala pouze s chovem Anglického cresteda. S druhem Amerického cresteda jsem se setkala pouze na výstavách, ale nikdy jsem tento druh morčat nechovala.

Dalším druhem morčat je Rex. Jedná se o morčata, která mají krátké a velmi zvlněné a hrubé chlupy, které jsou pružinově elastické. Jejich srst je zvlněná díky redukci jejich krycí srsti a změnám na chlupích. Morčata Rex mají přibližně 2 cm dlouhou vlnitou srst, přičemž je srst na břiše a na hlavě o něco kratší. Srst je také velmi hustá.²⁹ S chovem morčat druhu Rex jsem se setkala a měla jsem celkem dva páry. Samec i samice byli vždy stejné rasy. Nikdy jsem tuto rasu nekřížila s jiným druhem morčat. Posledním druhem krátkosrstého plemene morčat jsou Americký a Švýcarský teddy. Toto plemeno se nedá téměř rozeznat od plemena Rex. Jediným rozdílem je, že Americký a Švýcarský teddy mají o něco delší chlupy.³⁰ Nikdy jsem se s chovem těchto morčat nesetkala.

2.2 Dlouhosrstá plemena

Mezi druhy dlouhosrstých morčat patří druhy: Peruánec, Šeltie, Texel, Coronet, Merino, Alpaka a Angora.³¹ Morče Peruánec je relativně staré plemeno, které má hedvábně měkkou, hustou a hladkou srst se dvěma rozetami v oblasti kyčlí.³² Od této oblasti roste srst až směrem k hlavě. Zde tvoří ofinu s názvem „pony“.³³ Šeltie morčata mají dlouhou srst, která je bez vírků. Na tvářích mají chlupy kratší a srst za ušima je přibližně 18 cm dlouhá a padá směrem dozadu. Tato morčata nemají ofinku. „Morčatům plemena Šeltie s korunkou se říká Coronet neboli

²⁹ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

³⁰ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

³¹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.38

³² BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

³³ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.38

Crested sheltie.“³⁴ Poměrně novějším plemenem, které v sobě propojuje znaky rex a šeltie, je Texel. Morče rasy Texel má velmi zvlněnou srst. Na hlavě nemá vírky, ale chlupy má krátké.³⁵

S chovem morčat rasy Texel setkala hned několikrát. V šesté třídě jsem dostala první morče Texel, samici Quashu Mon Cheri, která byla s průkazem původu. Samice měla typické zbarvení, bílé tělo a červenou hlavu. Vždy, když jsem přišla domů ze školy a sáhla jsem na kliku u dveří, začala Quasha pískat. Také měla ráda hudbu. Jakmile jsem hrála na klavír, vrněla. Vždy, když měla hlad, začala pískat. Jako další jsem si opět pořídila znovu samici rasy Texel Kimbrelley, která byla také s průkazem původu. Obě dvě samice byly velmi přátelské a dožily se úctyhodného věku 9 let. Také jsem si pořídila samce rasy Texel a podařilo se mi od každé samice odchovat i mláďata této rasy. Bylo zajímavé pozorovat vývoj tohoto morčete od malička. Morče Texel se rodí osrstěné s malými kudrnkami. V průběhu dospívání se kudrny lehce zvětšují, zhruba okolo 5. týdne vypadá morče jako malá ovečka, jelikož má hodně hustou srst s lehkými vlnkami. Od 7. týdne se z morčete postupně začne stávat již dospělý jedinec, který má husté kudrny. Fotografie morčete a mláďat je v příloze č.2.

Mezi další dlouhosrstá plemena patří rasa Alpaka. Jedná se o morče s kudrnatou srstí, podobnou jako u Peruánce. Má dva vírky na kyčli, od kterých mu roste srst směrem k hlavě. Opět má tzv. ponny. Posledním druhem je morče Angora, které by mělo mít osm rozet ve správném rozmístění. Morče Angora je vlastně dlouhosrstá rozeta.³⁶

2.3 Bezsrstá morčata

Zde rozlišujeme pouze dva druhy, Skinny morče a Baldwin. Tato morčata jsou vhodná pro alergiky, jelikož nemají srst. Morče skinny má pouze lehce osrstěné končetiny a nos. Morče rasy Baldwin je úplně celé holé. Mláďata se ovšem rodí plně osrstěná, ale postupem času se jim srst úplně ztratí.³⁷ S chovem těchto morčat jsem se nikdy v minulosti nesetkala. Skinny morčata jsou velmi náchylná na onemocnění, je tomu tak z důvodu, že nemají kůži, a proto mají oslabený organismus. Mohou trpět suchou kůží, plísněmi, parazity. Skinny morče se musí chovat pouze doma, jelikož je důležitá pokojová teplota 24 stupňů. Nikdy tato morčata nesmí žít venku nebo v chladném prostředí, jelikož by zemřela.

³⁴ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

³⁵ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.16

³⁶ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.38

³⁷ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.38

3 STRAVA MORČETE

Tato kapitola se zabývá stravou morčete. K jednotlivým bodům, které se týkají různých druhů stravy, také přikládám vlastní zkušenosti a postřehy.

„Morče je výhradní vegetarián“³⁸. Mezi základní složky jeho potravy patří bílkoviny, cukry, tuky, voda a hlavně vitamíny. Hlavní složku jeho jídelníčku tvoří seno, které je doporučeno podávat v zimním období, jelikož potřebuje v zimě tzv. objemové krmivo, které neobsahuje vysoký obsah živin, ale zaplní morčeti poměrně dlouhá střeva, a tak zabrání jejich zauzlení. V létě je vhodné morčeti podávat luční trávu, ale seno opět zařazujeme. Luční tráva by měla být čerstvá, avšak v žádném případě nesmí být zapařená. Díky pestré a vyvážené stravě dochází ke správnému vývoji zvířecího jedince.³⁹ Během let jsem přišla na to, že se nesmí nikdy podávat morčatům luční tráva, která je mokrá, tedy trhaná po dešti. Když morče přijme mokrou luční trávu, nafoukne se mu břicho a může zemřít.

Výživa mláďat je závislá na mateřském mléce. Samičí mléčná žláza produkuje tzv. mlezivo (kolostrum), to obsahuje vyšší obsah bílkovin a laktózy, tedy mléčného cukru. Každá matka má své odlišné mateřské mléko, ovšem složení tohoto mléka zůstává shodné s ostatními. V mateřském mléce jsou obsaženy základní živiny, pro správný vývoj mláďate. Jedná se o bílkoviny, uhlohydráty, minerály, tuky, enzymy a velké množství vody. Vypozorovala jsem, že během gravidity u morčat se mléčná žláza nijak nezvětšuje, ovšem těsně před porodem se samičí mléčná žláza začne zvětšovat a nabírat na objemu. Tak se pozná, že během pár hodin či dní přijde porod. Ihned po narození sají mláďata mateřské mléko. Někdy se stane, že matka po porodu uhynie, proto je nutné hledat cestu co s mláďaty. „Nejlepším řešením, jak se postarat o osiřelá mláďata, je najít náhradní matku, tzv. kojnou.“⁴⁰ Pokud náhradní matka nepřijme cizí mládě do své péče, je nutné zahájit tzv. umělý odchov. Náhradou mateřského mléka je mléko kondenzované, které je ředěné s převařenou vodou. Samice obvykle kojí po dobu 4 týdnů, ale samotné mládě již druhý den po narození „přizívá“⁴¹ pevnou potravu. Při umělém odchovu morčat je třeba morčata krmit v pravidelných intervalech. V prvních dnech po 2 až 4 hodinách, a to ve dne i v noci. Během let chovu morčat jsem se občas setkala s úhynem samice po porodu, to jsem vždy vyřešila tím, že jsem našla mláďeti jinou vhodnou samici, která se o mládě postarala. Musím tedy konstatovat, že tato metoda opravdu funguje. S umělým odchovem morčat, tedy s krmením kondenzovaným mlékem, jsem se nikdy neseťkala, jelikož vždy samice mládě přijala. Vypozorovala jsem, že některé samice ihned po porodu odsunou stranou své

³⁸ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.17-18

³⁹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.17-18

⁴⁰ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.18

⁴¹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.18

mládě, které je například menšího vzrůstu a přestanou se o něho starat. Samice si nechává vždy pouze kusy, které jsou silné. Po odsunutí mláděte od samice jsem se snažila situaci vyřešit tím, že jsem mládě vzala pomocí rukavice, aby nebyl cítit pach z mých rukou, a položila jsem ho do klece k jiné samici, která měla zrovna také mláďata. Bohužel ale i tato náhradní samice cítila, že je mládě příliš slabé, a také ho odsunula. Mládě poté zemřelo.

Poté, co mláďata přestanou být kojena, přechází na běžnou stravu. V přírodě se morče hlavně pase. Jeho největší objem potravy „spočívá v balastním objemovém krmivu.“⁴² Jedná se převážně o seno, které musí mít morče k dispozici během celého roku. Samice, které během roku nedostávají seno, mají velmi vysoké sklony k přerůstání zubů. Pro morčata je v letním období vhodná nejen luční tráva, ale také různé druhy bylin, např. pampeliška, jitrocel, jetel nebo jabloňové větvičky. Luční trávu je nutné trhat na místech, kde nejsou zvířecí exkrementy či chemický postřik a další znečištění. Pokud sbírám plody či rostliny v přírodě, měla bych mít přehled o tom, které jsou pro morče vhodné a které jedovaté.⁴³ Během let chovu morčat jsem vyzorovala, že během letního období se více rodí samičky, pravděpodobně z důvodu, že se hodně krmí luční travou. Během zimního období, kdy jsou naopak morčata krmena senem a luční trávu nedostávají, se více rodí samci. Nikde v literatuře jsem tuto spojitost mezi stravou a pohlavím narozených mláďat nenašla, je to jen můj poznatek založený na dlouholeté chovatelské zkušenosti.

Důležitou součástí jejich potravy je také „jádro“ v podobě namíchaného zrní či „speciálních pelet“, které jsou zdravější. „Speciální pelety“ jsou lisované válečky či hrudky, které jsou složeny ze sušeného lisovaného zeleného krmení, které obsahují mnoho cenných látek.⁴⁴ Při výběru zrní je nutné vyvarovat se slunečnicovým a dalším tučným semenům a také ořechům. Pro obrušování zubů je vhodné zařadit i „tvrdší“ potravu, např. ovocné větvičky, suché pečivo nebo kořenovou zeleninu.

Nedílnou součástí potravy morčete je také zelenina. Pokud zařazujeme každý den během celého roku zeleninu, nemá morče žádné problémy s trávením. Je nutné dávat přednost druhům zeleniny, kterou můžeme běžně sbírat v přírodě.⁴⁵ Určitě se nemají podávat určité druhy listové zeleniny, kvůli vysokému množství dusíkatých látek a nadýmajícím se účinkům, jako např. zelí, kedluben. Mezi velmi vhodné druhy zeleniny patří kadeřavá kapusta, čekanka nebo šterbák. Morče nesmí zavařenou zeleninu, protože obsahuje sůl, ocet a jiná nevhodná dochucovadla. Pokud je nějaký druh zeleniny napaden hnilobou či plísní, nikdy se morčeti nepodává.⁴⁶ U mých

⁴² VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.20

⁴³ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.21

⁴⁴ METTLER, Michael. *Morče: původ, péče, ošetřování*. Přeložil Jiří HORA. Bratislava: Art Area, 1997. ISBN 80-88879-12-4, s.52-53

⁴⁵ METTLER, Michael. *Morče: původ, péče, ošetřování*. Přeložil Jiří HORA. Bratislava: Art Area, 1997. ISBN 80-88879-12-4, s.56

⁴⁶ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.20

morčata je ze zeleniny nejoblíbenější mrkev, okurka, paprika a červená řepa. Méně oblíbené jsou celer či petržel. Morčata nesmí klíčky z brambor, jelikož jsou jedovaté. Další důležitou součástí potravy morčete je i ovoce, které je nutné podávat střídavě, tedy spíše ve formě pamlsku, dojde k tloušťnutí u morčat, kvůli vysokému podílu cukru v ovoci. Ovoce by mělo být čerstvé, ovšem na zimu je vhodné jeho sušení. Mezi oblíbené ovoce mých morčat patří jablko, hruška a kiwi. Citrusové plody moje morčata nemají ráda. Během let jsem morčatům sušila některé druhy ovoce, např. banán, jablko, mrkev a kiwi, které jsem jim v zimním období přidávala ke granulím.

Je dokázáno, že morče v lidské péči nemá vždy plnohodnotně vyváženou stravu. Je tedy důležité morčeti do krmiva přidávat různé minerální a vitamínové přípravky.⁴⁷ Na trhu je možné sehnat minerální látky a vitamíny mohou být v podobě prášku, který se přidává do vody, např. Roboran, Konvit atd., také tekuté kapky. Někteří výrobci také přidávají potřebné vitamíny i do granulí.⁴⁸ Během let chovu morčat jsem přišla na to, že je nejvíce účinný prášek Roboran⁴⁹, kterého jsem vždy dávala jednu čajovou lžičku na 10 litrů vody. Po vsypání prášku do vody je nutné ho opravdu velmi dobře zamíchat a nechat zhruba 1 hodinu odstát. Také jsem byla spokojená s tekutými kapkami s názvem Beaphar B-komplex⁵⁰. Díky obsahu vitamínu B má morče lepší srst. Zajímavostí je, že morče si jako jediné z hlodavců samo nedokáže vyrobit vitamin C, proto mu ho musíme dodávat uměle. Mezi nejlepší možnost patří podávání zelené píče. Vitamin C obsahují především listy mladých kopřiv, listy pampelišky, rybízu nebo ostružin. Dalším vhodným dodáním vitamínu C jsou exotické plody, obzvláště ty citrusové např. pomeranče, kiwi nebo mandarinka.⁵¹

„Požírání trusu u morčat není škodlivý zlovyk, ale životní nutnost.“⁵² Při požívání vlastního trusu ze slepého střeva si morče zajišťuje tzv. recyklaci a regeneraci své střevní flóry a dalších potřebných látek, které morčata nevyužila při prvním zpracování chování je u morčete naprosto běžným a přirozeným jevem a také morčeti zajišťuje správný chod trávení.⁵³ Všimla jsem si, že morčata pojídají svůj trus poměrně často. Jednou se mi dokonce stalo, že pětiletá samice přestala pojídat svůj vlastní trus a začala velmi hubnout a zemřela, i když byla plně krmená. Myslím si, že na tom opravdu něco bude, jelikož bez požívání trusu opravdu morče plně fungovat nemůže. Kojená mláďata svůj trus ze začátku nepojídají, jelikož jsou vyživována plně

⁴⁷ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.19

⁴⁸ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.19

⁴⁹Roboran pro morčata. *Veterinární péče* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.veterinaripece.cz/roboran-pro-morcata-3493.html>

⁵⁰ BEAPHAR B-komplex vitamínové kapky 50 ml. *Lékárna.cz* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.lekarna.cz/beaphar-vitamin-b-complex-pes-kocka-ptaci-50ml/?_fid=hm2c

⁵¹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.24

⁵² VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.23

⁵³ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.23

mateřským mlékem. Sice již od druhého dne narození občas snědí kousek granule. Svůj trus začínají pojídat zhruba okolo druhého týdne života.

Důležitý je i pitný režim morčat. Pro morčata je velkou nutností napáječka s pitnou vodou, jelikož má poměrně velmi vysokou spotřebu vody, jedná se zhruba o 10 ml na 100 gramů hmotnosti morčete. Je důležité vyměňovat každý den čerstvou vodu, aby se v napáječce neusazovala špína. Pokud jsou morčata v létě krmená hlavně čerstvou luční trávou, zeleninou nebo ovocem, nemají potřebu tolik pít, jelikož jsou v luční trávě obsaženy tekutiny.⁵⁴ Vypozorovala jsem, že naopak v podzimním období, a hlavně pak v zimním období, kdy morčata dostávají převážně suchou stravu, jako např. seno, granule nebo suché pečivo, pijí opravdu hodně. Během jednoho dne dokáží vypít i dvě celé napáječky, to znamená u dospělého jedince minimálně 500 ml a u mláděte 200 – 250 ml tekutiny (voda a mateřské mléko).

4 IDEÁLNÍ BYDLENÍ PRO MORČE

Než si pořídíme morče, je nutné nejprve zvážit, kam ho umístíme. Také je nutné zvážit, kolik morčat chceme chovat. Pokud se rozhodneme o chov jednoho morčete, stačí nám menší plocha. Jestliže se rozhodneme pro chov více morčat, je nutné zvolit větší prostor.⁵⁵ Podle mé zkušenosti, pokud opravdu zvažujeme poříditi si morče, rozhodně by nemělo být samo. Samotné morče v kleci trpí a některá mohou dokonce i kvůli osamělosti zemřít. Vždy je lepší, když jsou morčata alespoň dvě. Pokud nechceme, aby se nám morčata rozrostla, můžeme si poříditi dvě samice nebo dva samce. Během let jsem přišla na to, že není rozhodně dobré, aby dva samci byli společně v jedné kleci. Samci jsou totiž velice temperamentní, bojují mezi sebou a většinou se stává, že dojde ke vzájemnému pokousání.

Morčata můžeme chovat v klecích, která bude umístěna v domácím prostředí. V dnešní době je široký sortiment různě velkých a tvarovaných specializovaných klecí, které lze zakoupit v jakékoliv prodejně s chovatelskými potřebami. „Při výběru bychom se měli soustředit na hloubku plastové mísy tvořící dno, aby svou dostatečnou výškou zabraňovala vyhazování podestýlky a krmení z klece.“⁵⁶ Morčata oproti jiným hlodavcům se drží tzv. při zemi, proto nepotřebují vysoké klece. Výhodou těchto klecí je snadná manipulace, snadné čištění, hygiena. Horní část klece tvoří mříž, které umožňují prvotní kontakt např. při podávání krmení, očichání atd.⁵⁷

⁵⁴ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.23

⁵⁵ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.8

⁵⁶ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.10

⁵⁷ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s. il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6, s.10-11

Klec pro morče dále vybavíme napáječkou, která je adekvátní počtu morčat. Dle mé zkušenosti není na vodu vhodná miska, jelikož se do ní mohou dostat části podestýlky či morčecí exkrementy. Na krmivo je vhodná pevná miska z porcelánu či hlíny, měla by být těžší, aby se nepřevrhla a krmivo z ní se nevysypalo. Na seno nebo na trhané luční lupení se vyplatí pořídit do klece tzv. jesličky, ztráta a znehodnocení krmení je pak minimální.⁵⁸ Pokud je klec morčete umístěna v bytě na místě, které je hodně osvětleno nebo se klec nachází v prostoru, kde padá hodně slunečního svitu, je možné do klece umístit i skryše a úkryty, které umožní morčeti soukromí, klidné místo na odpočinek, spánek a výchovu mláďat. Tento požadavek splní různé budky, boudičky, které mohou být plechové, dřevěné, plastové, keramické, či obyčejné papírové. Jen u dřevěných a papírových musíme počítat s jejich postupnou devastací, tedy ohlodáním. Některé typy klece mají součást vybavení část vyjímatelné misky, která slouží morčeti k vykonání stolice. Jedná se o tzv. záchod.

Pokud chováme morče v domácím prostředí je třeba denní základní úklid, který spočívá v kontrole podestýlky, ve výměně starého krmení za nové, hlavně je třeba odstranit kazící se potraviny, také je třeba vyčistit rohový záchod a vyměnit vodu za čerstvou.⁵⁹ Dle mé zkušenosti je vhodné provést výměnu podestýlky každý týden. Během letních měsíců je nutností čistit zhruba jednou za tři dny, jelikož je příliš velké teplo a docházelo by v podestýlce k množení bakterií a morčata by mohla onemocnět. Na druhou stranu je ale nutné vědět, že každodenní a příliš pečlivý úklid, tedy výměna podestýlky, vystavuje zvířata nadměrné stresové zátěži.⁶⁰

Nedoporučuje se volně chovat morče po bytě, neboť zvířeti hrozí mnoho nebezpečí, např. na něj může některý člen domácnosti v noci šlápnout, mohou mu způsobit zranění elektrické spotřebiče, ohlodání pokojových rostlin, které jsou jedovaté.⁶¹ Pokud chceme morčeti zvětšit prostor nebo nám prostory bytu nebo domu dovolí, lze umístit do pokoje, kde morče chováme ohrádku, doporučuje se ohrádky stavět do místnosti s omyvatelnou podlahovou krytinou, např. linoleo nebo dlažba.⁶² Rovněž do ohrádky umístíme stravu, napáječku s čerstvou vodou, případně boudičku, skryše na stín, či další herní prvky např., kroužky, závěsné doplňky, které slouží morčeti pro zábavu.

U morčat je možný i venkovní odchov na zahradě či balkoně. Může to být pro alergiky alternativa chovu zvířete v bytě. Morčata snášejí pobyt venku velmi dobře, nevadí jim chlad, který ale nesmí být v kombinaci s vlhkostí. Při celoročním pobytu morčat ve venkovním chovu musí mít morčata k dispozici izolované a dobře provzdušněné domečky na spaní. Večer

⁵⁸ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.14

⁵⁹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.16

⁶⁰ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.16

⁶¹ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.12

⁶² VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.11

bychom měli kvůli zlepšení izolace tyto domečky naplnit senem. Morčata se jim budou ráda živit, ale navíc se budou i hrát. Venkovní příbytky by měly být chráněny mříží, nejlepší je něco na způsob voliéry. Zabezpečení je nezbytné, protože by morčata mohly být ohroženy jinými zvířaty, např. kočkami, potkany, kunami a dravými ptáky. Rovněž se doporučuje zakrýt celý výběh stříškou z vlnité průhledné krytiny, která umožňuje propustnost světla a chrání tyto prostory před promočením.⁶³ Pokud bychom morčata chovaná venku přenesly do domu, či bytu, pokud venku panují nízké teploty, mohly bychom jim způsobit tzv. teplotní šok, který by velmi negativně zapůsobil na krevní oběh morčat. Rovněž tak nemůžeme přenášet morčata chovaná v bytě ven, když se příliš chladno. Pokud jsme nuceni z nějakých důvodů změnit odchov morčat dle prostředí, je nutné postupně zvíře zvykat si na teplé či chladné prostředí, přemístit ho do vhodného prostředí, které jim usnadní zvládnout velký teplotní rozdíl s minimální týdenní přechodnou dobou.⁶⁴ Morčata by neměla být v prostorech, kde jsou různé pachy, např. cigaretový kouř, chemické látky či výpary, jelikož to morčeti ničí zdraví. Optimální teplota v místě, kde morče bydlí by měla být mezi 18 až 22 stupni. Je nutné tuto teplotu hlídat, jelikož morče nesmí mít moc vysokou nebo naopak nízkou teplotu. Příliš vysoká nebo nízká teplota a vlhkost vzduchu má velmi negativní vliv na dýchací cesty morčat.⁶⁵ Nemoc, kterou si u morčat chovatel může způsobit sám, je např. svrab (zákožka svrabová), kožní plísň nebo záněty. Mezi hlavní příčiny těchto nemocí je vlhké prostředí a špatná péče. Dalšími příčinami nemocí může být nadváha nebo nedostatek pohybu.⁶⁶ Morčata také trpí dalšími nemocemi, které už většinou musí být konzultovány s veterinářem.

5 ZAJÍMAVOSTI O MORČATECH

Zvířata nás stále něčím překvapují, také morčata nás mohou často udivit svými dovednostmi či schopnostmi. Jsou to sice malí tvorové, ale i dokážou toho opravdu hodně.

Je velmi zajímavé, že můžeme podle různých zvukových projevů určit náladu morčete. Morčata se dokáží dorozumívat nejen svými různými postoji, ale i různými druhy zvuků, které vydávají. Pokud morče naléhavě kvíká, snaží se svému majiteli říct, že má hlad a chce nakrmit. Vydávají-li morče jemné bublavé zvuky či lehké mručení, pobízí majitele k mazlení. Spokojenost morčete poznáme právě podle mručení a brumlání. Tyto zvuky se podobají vrkání. Morče, které vydává chrochtavé zvuky, si povídá s jinými morčaty.⁶⁷ Pokud k morčeti dáme do klece nové morče, na které nebylo zvyklé nebo k nám přijde někdo nový na návštěvu a chce si morče

⁶³ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.28

⁶⁴ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.30

⁶⁵ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.20

⁶⁶ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il. ; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6, s.39

⁶⁷ VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1, s.26

pohládit, začne morče skřípat či cvakat zuby. Morče je nervózní a také to vyjadřuje agresivitu. Morčata se také umí dorozumívat i bez zvuků. Pokud se morčata očichávají, zdraví se. Během let chovu morčat jsem zjistila, že když se narodí nová morčata, ostatní morčata v kleci k nim přijdou a začnou je očichávat. Dále se také můžeme setkat s tím, že starší samec skáče na toho mladšího, tím ukazuje svou nadřazenost.⁶⁸ Také jsem se se setkala s tím, že na sebe samice skákaly a vrněly přesně jako samci před pářením. Pokaždé to znamenalo, že se samice chtěly pářit. Pokud morčata leží na boku a spí stočeně, tak se cítí naprosto skvěle a jsou spokojená. Morčata, která hodně pobíhají v kleci, se něčeho bojí a jsou plná strachu. Je nutné dávat pozor na to, aby morčata ve stresu moc nebyla, jelikož při velké míře stresu hubnou na váze.

Morčata patří mezi zástupce zvířat, která se o sebe po narození dokážou velmi dobře postarat, jelikož ihned po porodu hned vidí a slyší a jsou osrstěná. Velmi intenzivní kontakt s dalšími morčaty, a hlavně s lidmi, je pro ně důležitý již od prvních chvil jejich života.⁶⁹ Zjistila jsem, že by se samozřejmě morčata neměla hladit ihned po narození, jelikož by to z nich matka vycítila a mohla by mládě odsunout. Malé morče by mělo být hlavně se svou matkou a mezi ostatními morčaty si postupně zvyká. Podle mé zkušenosti si mazlit a chovat morče můžeme zhruba pátý až sedmý den od narození. Pokud s ochočováním morčat začneme brzy, tím rychleji na nás morče bude zvyklé. Důležitá je hlavně trpělivost.

Možná to leckoho udiví, ale morčata jsou dobrými plavci, i když vodu nemají zrovna v oblíbě. Během letních měsíců je dle mého názoru koupání vhodné a pro morče příjemné, jelikož se ochladí. Mým morčatům bylo letní koupání vždy velmi příjemné. Voda, do které jsem morčata dávala, byla odstátá a nebyla tolik studená. Já jsem morčata nejčastěji koupala v malé vaničce, ve které nebyla hloubka, ale zároveň v ní morčata mohla plavat. Jakmile jsem morče dala do vody, ihned začalo plavat. Je ovšem nutné věnovat morčeti velkou pozornost, aby se neutopilo. Nikdy ho nesmíme dát do vody a odejít od něho. Plavání ho velmi vysiluje, proto stačí, když plave pouze chvíli. Morčata také koupeme, pokud mají nějaká kožní onemocnění. Jinak je vhodné se koupeli vyhýbat, jelikož to morče přivádí do stresu. Ihned po vykoupání je nutné morče velmi dobře usušit ručníkem, aby neprochladlo a nemělo např. zápal plic.

Pokud máme morče v domácnosti, je nutné popřemýšlet nad tím, zda se v domácnosti nacházejí i jiná zvířata, ze kterých bych morče mohlo mít strach. Morče je velmi přátelské a dobromyslné zvíře, proto bývá často terorizováno ostatními zvířaty v domácnosti. Nesnese se ani s jinými drobnými hlodavci jako je potkan, křeček či pískomil, protože ti na morčata často útočí a morčata se nedokážou bránit. Je třeba, aby každé zvíře mělo svou samostatnou klec. Klec musí být dobře zabezpečená.⁷⁰ Ptáci, papoušci nebo andulky mohou být také pro morčata

⁶⁸ 10 nejčastějších zvuků morčat: dorozumívání a řeč morčat. *HOBIBIO.CZ* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://hobbio.cz/zvuky-morcet>

⁶⁹ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.48

⁷⁰ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6, s.23

velkým nebezpečím.⁷¹ Vztah morčete a koček je na tom podobně jako soužití morčat s jinými hlodavci. Existují ovšem kočky, které se s morčaty snesou a mohou vedle nich dokonce i spát.⁷² Psi patří mezi zvířata, která většinou akceptují všechna zvířata, která máme v naší domácnosti, a proto se snesou i s morčetem. Morčata si mohou rychle zvyknout na přítomnost psů, ovšem je nutné sledovat morče při jeho volném pohybu.⁷³ V průběhu chovu morčat jsem nikdy nezískala zkušenost o přátelství psů s morčaty, jelikož máme lovecké psy, kteří by morčatům spíše mohli ublížit. Naopak soužití morčat s králíkem je naprosto ideální možností. Tato zvířata si spolu dokonale rozumějí a králík přejímá roli tzv. „ochránce morčete“. Jsou kamarády. Morče a králík si spolu dokonce někdy v kleci hrají, ale občas se stane, že může králík morče kousnout.⁷⁴ Králík ovšem nedokáže nahradit morčeti jeho morčecího přirozeného partnera.⁷⁵

Morče je velmi přátelské zvíře, proto patří mezi ideálního mazlíčka pro děti. Morčata jsou totiž velmi dobromyslná a při manipulaci se moc nebrání, nekoušou, snesou neobratnou zacházení. Morče velmi pozitivně ovlivňuje pohodu lidí. S morčaty se tedy provádí tzv. caviaterapie. Caviaterapie je velmi prospěšná hlavně u starých lidí, kterým dodává radost z kontaktu se zvířetem. Díky hlazení si mohou staří lidé procvičit jemnou motoriku a lépe navázat komunikaci s ostatními. Morčata také pomáhají při logopedii a rehabilitacích. Dokážou rozptýlit osamělost a odvést pozornost od bolesti.⁷⁶ „Pravidla pro zooterapeutickou práci s domácími zvířaty a mazlíčky zajišťuje za Evropskou unii organizace ESAAT⁷⁷ a v České republice pracuje řada organizací s vlastními pravidly“.⁷⁸

⁷¹ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s. : il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8.,s.47

⁷² BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s. : il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8.,s.46

⁷³ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8., s.46

⁷⁴ BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6., s.23

⁷⁵ BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8, s.45

⁷⁶ Caviaterapie – když pomáhají morčata. *Světlem zvířat* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://svetemzvirat.cz/caviaterapie-kdyz-pomahaji-morcata/>

⁷⁷ European Society for Animal Assisted Therapy. *ESAAT* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.esaat.org/>

⁷⁸ Caviaterapie – morče, nejenom mazlíček, ale také malý „léčitel“. *Ifauna* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/drobni-savci/clanky/t/detail/8277/caviaterapie-morce-nejenom-mazlicek-ale-take-maly-lecitel/>

6 POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY V MATEŘSKÉ ŠKOLE

6.1 Předškolní vzdělávání

Podle § 34 školského zákona je předškolní vzdělávání organizováno pro děti od dvou převážně do šesti let. Dítě, které je mladší tří let, nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok. Povinné předškolní vzdělávání má formu v podobě pravidelné školní docházky.⁷⁹ Ve školském zákoně v §33 lze najít hlavní smysl a úkol předškolního vzdělávání. „Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů.“⁸⁰

Hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání nabízí Rámcový vzdělávací program pro děti předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jedná se o pravidla, kterými se řídí mateřské školy a další školská zařízení. RVP PV stanovuje elementární vzdělávací základ, určuje společný rámec, je dokumentem směrodatným, je otevřeným dokumentem.⁸¹ V rámci předškolního vzdělávání je dítěti nabízeno vhodné podnětné prostředí, ve kterém by se dítě mělo cítit bezpečně. Každému dítěti je poskytována plná individuální pomoc a podpora dle potřeb dítěte. Na základě těchto potřeb se dítě postupně rozvíjí v základních dovednostech, jako např. poznávacích a motorických.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání stanovuje rámcové cíle⁸² :

- Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- Získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Obsah předškolního vzdělávání je rozdělen do pěti vzdělávacích oblastí:

1. Dítě a jeho tělo

⁷⁹ Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění účinném ode dne 1. 2. 2022 [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-2-2022>

⁸⁰ Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění účinném ode dne 1. 2. 2022 [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-2-2022>

⁸¹ RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021, s.5-6 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

⁸² RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021, s.9 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

2.Dítě a jeho psychika

3.Dítě a ten druhý

4.Dítě a společnost

5.Dítě a svět ⁸³

Environmentální otázkou a přírodou se zabývá oblast Dítě a svět. V této oblasti bychom u dítěte měli rozvíjet elementární povědomí o přírodě, životním prostředí, péči o domácí mazlíčky. U dětí bychom také měli rozvíjet úctu k přírodě, zvířatům i životnímu prostředí.

Mezi dílčí cíle patří:

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí.⁸⁴

Jako vzdělávací nabídka této oblasti je doporučováno získávat zkušenosti zkoumáním, praktickými pokusy nebo pomocí manipulací různých surovin či materiálů. Smysluplné činnosti přispívají k péči o okolní krajinu nebo životní prostředí. Chovatelské a pěstitelské činnosti jsou zaměřeny k péči o blízké okolí, školní prostředí a zahradu.

6.2 Poznávání přírody a environmentální výchova

K výchovnému a vzdělávacímu úsilí v mateřské škole patří také environmentální výchova. Cílem je především zvyšovat zodpovědnost za přírodu a životní prostředí, pečovat o přírodu, rozvíjet tvořivost. Mezi základní cíle environmentální výchovy v předškolním věku je vyvolat v dětech touhu poznávat okolní svět a rozvíjet trvalý a hluboký vztah k přírodě.⁸⁵

Příroda dítěti rozšíří slovní zásobu, učí ho hrou a prožitkem, podporuje badatelskou dovednost a pozitivně rozvíjí vztah k přírodě a jeho okolí. Hry a různé aktivity u dětí v přírodě podporují zvědavost dětí. Dětem by mělo být dáno dostatek příležitostí k poznání přírody, zkoumání přírody a jejich jevů. Toto lze u dětí zajistit prostřednictvím hry či pohybu, který má příznivý vliv hlavně na rozvoj motorických dovedností u dětí. Dospělý by měl být dítěti vzorem a vést

⁸³ RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021, s.14 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

⁸⁴ RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021, s.27-28 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

⁸⁵ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s.: il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4., s.10-12

ho k tomu, jak se chovat v přírodě, a ukázat dítěti, co všechno nám příroda dává. Touto společnou aktivitou dospělých a dětí v přírodě lze zažít společné radosti. „Každý nový poznatek má příznivý vliv na posilování sebedůvěry dětí“⁸⁶ Aktivity v přírodě tedy podporují u dětí jejich zvědavost a pravidelný kontakt v přírodě působí pozitivně na rozvoj dítěte.

Metody, které napomáhají při poznávání přírody, jsou pozorování, experimentování, výchova prací, interdisciplinární přístup. U metody pozorování děti pozorují vše živé, tedy živočichy, rostliny atd. „Pozorování je první vědecký nástroj, který člověk používá (své okolí pozorují již kojeneček v kolébce), ale zároveň je důležitým nástrojem i v odborných studiích“⁸⁷ V dnešní době děti neumí pozorovat, ani na vyzvání, ale tyto informace spíše získávají verbálně nebo audiovizuálně. Je třeba si uvědomit, že je důležité dát dětem dostatečný čas na pozorování. Dospělý musí být trpělivý a musí dítěti pozorně naslouchat. Další metodou je experimentování, kdy některé děti přechází právě z metody pozorování na metodu experimentování. Některým dětem stačí danou věc pouze pozorovat, naopak některé děti se snaží používat pomůcky, aby se přesvědčilo či prozkoumalo daný objekt. V tomto případě není vhodné děti kárat.⁸⁸ Výchova prací je metoda, která také velmi často probíhá v mateřských školách. Jedná se např. o zahradničení na zahradě mateřské školy nebo úklid. Touto metodou se děti učí postupy a činnosti, které budou potřebovat v pozdějším věku. Mezi poslední metodu s interdisciplinárním přístupem patří projektové vyučování nějakého tématu, při kterém se děti procvičují ve všech vzdělávacích oblastech.⁸⁹

6.3 Morčata – poznávání modelového organismu

„Dítě v předškolním věku by mělo znát nevelký počet vhodně vybraných modelových organismů.“⁹⁰ Modelové organismy by měly být voleny s rozmyslem, aby jich nebylo příliš mnoho, ale na druhou stranu by děti měly mít možnost seznámit s různými druhy živočichů a rostlin. Výběr druhu modelového organismu by měl vycházet ze zájmu dítěte. V mateřské škole vybere pedagog společně s dětmi nějaký modelový organismus, může to být strom na zahradě, květina v truhlíku či nějaké drobné zvíře. Děti mají možnost vybraný organismus pozorovat, povídat si o svém pozorování, různě zkoumat. Mohou si povídat či zkoumat např. bylinkovou zahrádku, zkoumat žížaly, pohyby mravenců, včely apod. Také mohou děti společně s učitelkou fotit modelový organismus a zakládat fotografie do alba. Díky tomu děti

⁸⁶ *Minimetodika – S dětmi za přírodou: Národní ústav pro vzdělávání*. NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10.

⁸⁷ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4., s.31

⁸⁸ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4., s.32-33

⁸⁹ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4., s.33

⁹⁰ JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s. : il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4., s.33

pozorují vývojovou změnu, růst jedince. Děti mohou svá pozorování a poznatky zaznamenávat jednotlivě nebo skupinově. V dnešní době máme k dispozici různé technické vymoženosti, které děti mohou využívat, např. interaktivní tabule, online kvízy, videa nebo různé aplikace.

Zvířata a domácí mazlíčci jsou nenahraditelnou součástí našeho života. Představují pro nás pomocníky a přátele. Jsou tedy vhodná nejen pro děti, ale i pro dospělé. V mateřských školách bývají občas chovány spíše drobní živočichové, tedy domácí mazlíčci. Dle mého názoru jsou vhodnými živočichy v mateřské škole právě morčata, strašilky, šnek africký, křeček, osmák degu, zakrslý králík, anebo papoušek či andulka. Přínosem je dětem to, že mohou živočicha dlouhodobě pozorovat, mohou se se zvířetem vzájemně sblížit, dlouhodobě a pravidelně o živočicha pečují. Díky tomu se děti učí i větší samostatnosti a jsou neustále v kontaktu s přírodou. Myslím si, že zvíře je v mateřské škole velmi vhodné, nejen jako zpestření. Myslím si, že zvířata také pomáhají i dětem s nějakým postižením, proto je zvíře vhodné i v mateřské škole pro děti se speciálními potřebami. Než se ovšem do mateřské školy živočich pořídí, měli by pedagogové nejprve promyslet několik základních a důležitých věcí. Pedagogové by nejprve měli oslovit rodiče, zda souhlasí s pořízením živočicha do třídy. Dále by také měli brát zřetel na to, že může být nějaké dítě alergické např. na srst. Vhodné je také zajistit zvířeti tiché a klidné místo ve třídě. Po pořízení zvířete je nutné udržovat pravidelnou čistotu a dbát na hygienu ve třídě.

Morče je nenáročným živočichem, je hravé a můžeme ho zapojit do spousty her a aktivit s dětmi. Oproti jiným živočichům se dokáže projevit zvuky, zda se mu daná činnost líbí nebo ne, zda je ve stresu apod. Děti pozorují chování morčete, všímají si jeho vzhledu a učí se ho krmit. Dále se děti učí chápat, co může morče jíst a co ne a také mohou vypořadovat únavu. Pedagog musí zásaditě myslet na hygienu u zvířete a pravidelně mu společně s dětmi čistit klec, zároveň by měl také dbát na zvýšenou hygienu u dětí a zabránit tak vzniku nemocí či případných parazitů.

7 ZÁSObNÍK AKTIVIT A NÁPADŮ PRO UČITELE

Zásobník s aktivitami slouží učitelům a učitelkám mateřských škol při vzdělávání dětí předškolního věku, je zaměřen na poznávání morčete. Zásobník je rozdělen podle jednotlivých činností, např. jazykové, hudební, předmatematické, pracovní, výtvarné či pohybové. Ke každé činnosti je navrženo několik aktivit. Některé aktivity jsou doplněny přílohou v závěru práce. U jednotlivých činností jsou vypsány vzdělávací cíle a očekávané výstupy, které vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.⁹¹

Učitelka by měla zvážit, jaké činnosti děti v její třídě zvládnou. Aktivity je možné vybrat pro sestavení týdenního plánu nebo je možné je rozvrhnout do celého měsíce. Pokud morčata budou dostupná po celý rok, je možné aktivity vybírat podle aktuálního zájmu dětí o morčata, o dění v kleci apod.

7.1 Poznávání morčete

Děti by měly dobře poznat nějaký živý organismus velmi podrobně, v tomto případě se zaměříme na morče. Děti ho mohou pozorovat, budeme si o něm povídat, také si vyzkoušíme, jak se o morče starat. Na začátku je třeba společně stanovit pravidla chování.

Hlavní cíle:

- seznámení s morčetem, pozorování chování morčete
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně – logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních, komunikace s dospělým, komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

Očekávané výstupy:

- vědomě využívat smysly (zrak, sluch), záměrně pozorovat, postřehovat a všímat si
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- respektovat druhé, chápat, že všichni děti mají stejnou hodnotu

⁹¹ RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

- zvládat běžné činnosti a jednoduché praktické situace

Pravidla

Před příchodem zvířete do mateřské školy je nutné dětem vysvětlit jednotlivá pravidla. Zdůrazníme, že je všichni společně musíme dodržovat. K vysvětlení pravidel doporučuji využít komunitní kruh. Učitelka má u sebe připravené obrázky k objasnění jednotlivých pravidel, viz příloha č. 3.

- Nekřičíme! *Morčátka to nemají ráda, bolí je po tom hodně ouška a jsou ustrašená.*
- Neděláme prudké pohyby! *Morčátka jsou menší než my lidé, proto se bojí. My lidé jsme proti nim jako velcí obři.*
- Nestrkáme ruce do klece! *Pokud nás morčátko nezná, mohlo by nás kousnout.*
- Nestrkáme do klece žádné předměty! *Morče by se mohlo zranit.*
- Nekrmíme sami! *Morče velmi rádo baští, ale bolelo by ho břicho, kdyby se přejedlo.*
- Ptám se! *Chceš se jít podívat na morče? Chceš o něm něco vědět?*

Klec ve školce

Učitelka představí dětem klec a další potřeby pro chov morčat, bude to: dřevěný domeček, misky, napáječka na vodu, seno, hoblíny. Během prohlížení klece bude učitelka dětem pokládat připravené otázky. Budou si jednotlivé pomůcky ukazovat a posílat po kruhu. Děti zkusí odpovídat na otázky samy nebo na odpověď přijdeme společně.

S dětmi si připomeneme pravidla komunikace v kruhu. Pro lepší představu dětí bude mít učitelka nachystané fotky morčat, které si děti prohlídí.

Otázky:

1) *K čemu slouží klec pro morče? Na co mají morčata domeček v kleci?* Necháme děti mluvit samotné. Děti se samy snaží přijít na odpovědi. Domeček je pro morčata dobrý k odpočinku, ale také slouží především jako úkryt, ve kterém se morčata cítí v bezpečí.

2) *Napáječka: Co je to? Na co to je?* Morčata u sebe musí vždy mít čistou vodu. Zvířata bez vody nemohou žít.

3) *Miska: Na co asi může sloužit tato věc?* Necháme děti povídat, ji pošleme po kruhu, ptáme se: *Jaká je? Proč je tak těžká? Jakou má barvu? Na co používají chovatelé velkou misku?* Musí být těžší, aby ji morče při jídle nepřevrhlo. Tím by se mohly potraviny vysypat. Učitelka dětem vysvětlí, že malá miska je na zeleninu nebo ovoce, střední miska je na granule a velkou misku používají chovatelé pouze pro vícero morčat nebo matky s miminky.

4) Hobliny: *Jakou mají barvu? Jsou hrubé nebo jemné? Kdo by věděl, na co to asi může být? Z čeho se vyrábí?* Děti si mohou sáhnout, brát do ruky. Hobliny se vyrábí ze dřeva a mohou být jemné nebo hrubší. Jsou morčeti a jeho chovateli užitečným pomocníkem.

5) Seno: *Věděl by někdo, co to držím v ruce? Trochu mě to škrábe! Co je to? Jak vzniká? Kdo všechno může seno jíst?* Děti si podle hmatu zkusí, jak škrábe seno. Seno je luční tráva, kterou usuší slunce. Chovatelé a zemědělci ji uschovávají v suchém prostředí, aby ji mohli dávat v zimě zvířatům.

Radostné přivítání

Učitelka se společně s dětmi postaví do kruhu. Příchod morčete je třeba ozvláštnit. Děti samy vymýšlí a domlouvají pozdrav, kterým přivítají návštěvu morčete. Po domluvě si to děti několikrát zkusí, mohou zkusit říct pozdrav úplně potichu, připomenou si tím i pravidla chování k morčeti. Po zkoušce děti společnými silami přivítají novou návštěvu.

Příklad pozdravu: *Haló, morčátko. Pojd' mezi nás, písk, písk, písk!*

Po přivítání morčete, učitelka představí morčata: jméno, rasa, věk. Děti si mohou zkusit počet roků morčete počítat na svých prstech. Klec s morčaty bude dána na vhodné místo ve třídě, děti necháváme pozorovat, co všechno dělá během dne morče, jak se chová a zda se schovává do domečku a proč píská. Děti se mohou ptát, a naopak se může děti ptát i učitelka, zda si něčeho všimly apod.

Společná příprava potravin

V mateřské škole je připravená zelenina a ovoce, kterou mají morčata ráda, např. mrkev, jablko, okurka. Učitelka dětem připraví na stoly prkénka a příborové nože. Děti si samy zkusí krájet připravené suroviny pomocí příborového nože. Učitelka pouze přihlíží a kontroluje.

Po úklidu mohou děti nakrmit morče, učitelka ovšem připomíná pravidla. *Nekrmíme sami! Morče velmi rádo baští, ale bolelo by ho břicho, kdyby se přejedlo.*

Učitelka připomene dětem, že morče nemůže sníst všechna kolečka zeleniny, která se nakrájí. V případě, že bude morče ve školce opakovaně, zeleninu uskladníme v chladu.

Následující dny

Po prvním dni adaptace morčat si je děti znovu zkusí krmit. Tím se také učí to, že když máme nějaké zvířátko, musíme o něho pečovat. Následně vše učitelka s dětmi rozebírá v komunitním

kruhu. V následujících dnech necháme děti pozorovat morče, pozorují doplňování vody v napáječce či výměnu peletek apod. U jednotlivých činností mohou také pomáhat.

7.2 Jazykové činnosti

V této části se učitelka s dětmi zaměřuje na správnou výslovnost a práci s hlasem, na rozvoj slovní zásoby, na nácvik komunikativních dovedností.

Hlavní cíle:

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Očekávané výstupy:

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, slovní hádanky, hry se slovy
- společné diskuze a rozhovory, skupinová konverzace
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného

Básnička o morčeti

S dětmi se společně naučíme básničku s pohybem. Učitelka říká a předvádí básničku a děti se hned s ní přidávají. Můžeme s dětmi také zkusit obměnu pro lepší zapamatování.

Příklad obměny:

Říkáme rychle = *morčátko před námi rychle utíká*

Slovo písk = *vyslovujeme výrazně*

Potichu = *morčátko se snaží usnout*

Pomalu = *vyslovujeme jako lenochodi*

Morče	
<p>Morče, hurá,</p> <p>pojď si se mnou hrát,</p> <p>budeš můj kamarád</p> <p>když ti dám mrkvičku či hruštičku,</p> <p>zazpíváš mi písničku</p> <p>písk, písk, písk</p> <p>a bude ti líp</p> <p>mně tím radost uděláš,</p> <p>a proto jsi můj kamarád</p>	<p>voláme, ruce máme u pusy</p> <p>chodíme na místě – zvedáme nohy</p> <p>obejmeme nejbližšího kamaráda</p> <p>ukazujeme, že podáváme zeleninu a ovoce</p> <p>oběma rukama máváme, jako dirigent</p> <p>vyslovujeme důrazně – Nekřičíme!</p> <p>připravené obě ruce a otáčíme je</p> <p>ukazujeme palce nahoru</p> <p>všichni běžíme k sobě a vzájemně se obejmeme</p>

Procvičování mluvidel

Děti si společně s učitelkou procvičí mluvidla a poté zkusí napodobit zvuky morčete. K napodobení zvuků můžeme použít nahrávku.

1) Cvičení – protažení:

- nafukování tváří – *morčátko má hodně jídla v puse*
- vyfukování tváří – *nyní morčátko vše snědlo, už má v puse zase prostor*
- oblíznutí – *když morčátku něco hodně chutná, oblizuje se*
- morčátko je zlobivé a vyplazuje na nás jazyk – *poté ho znovu schovává*
- morčátko běhalo v kleci a je udýchané – *pravidelné výdechy a nádechy*
- morčátko vrká, když je spokojené „vrrr“ – *snažíme se vydržet co nejdéle na jeden nádech*

2) Rozmluvení: Říkanou opakuje učitelka s dětmi několikrát za sebou jako jazykolam.

Bylo jedno morče, a to mělo dvojče. Hrávala si spolu, často byla spolu.

3) Napodobování zvuků:

vvv – vrr = *nejprve nacvičíme vvv a postupně k tomu přidáváme vrrr*

vrr- *tento zvuk dělá morčecí sameček, když se mu líbí nějaká samička a nebo když morčatům chutná jídlo*

písk- *morče píská pokud nás zdraví nebo pokud nám chce něco říct*

Nácvik výslovnosti

Vycházíme ze slova morče a vždy se zaměříme na určitou hlásku ve slově. Můžeme zvolit například hlásku Č. Nejprve písmenko opakujeme několikrát za sebou, kvůli správné výslovnosti. Poté začneme postupně přidávat další slova na písmeno Č.

Např. **M**= mí-mí , má-má , mó- mó , mňau -mňau , muk-mou , mimimá- mimimá

Č = čoko-čoko , čau-čau , čumáček -čumáček , čičiči - čičiči , čau-čau

Po tomto cvičení může také učitelka s dětmi vyzkoušet hláskování slov.

Morčecí hádanky

Dětem pokládáme hádanky na potraviny, které má morče úplně nejraději. Děti také mohou samy vymýšlet nové hádanky. Obrázky k této aktivitě jsou k dispozici v příloze č.4.

Hádanky:

- 1) Jsem dlouhá a oranžová. Mám dlouhé zelené vlasy. Zahradník mě na podzim sklízí. Morčecí chovatelka mě krájí na kolečka. Jak se jmenuji? (mrkev)
- 2) Jsem červené i zelené, šťavnaté i kyselé. Na podzim padám ze stromu. Hospodyňka ze mě peče štrúdl. Jak se jmenuji? (jablko)
- 3) Jsem dlouhý zelený váleček. Uvnitř jsem plněný zrníčky a jsem velmi šťavnatý. Má mě rád každý. Rostu hlavně v létě. Jak se jmenuji? (okurka)
- 4) Jsou zelené nebo nažloutlé, ohromně šťavnaté a sladoučké. Rostou na stromě. Zahradník je na podzim sklízí. Maminka je zaváří s úsměvem na tváři. Co je to? (hruška)

- 5) Malá červená kulička, uvnitř je bílá. Dlouhé vlasy zelené. V puse může lehce štípat. Co je to? (ředkvička)

Práce s knihou

K tomuto tématu doporučuji knihu s názvem „Mami, tati, chceme morčátko“ od autorky Lenky Cardové. Učitelka může dětem knihu předčítat před spaním nebo v komunitním kruhu. Vybírá takové části, které ji přijdou vhodné, nebo ty části, které vysvětlují něco, na co se děti ptaly. Kniha je velmi pěkně napsaná a ilustrovaná, proto z ní mnoho věcí děti pochopí. Děti by k ní měly mít přístup, aby si ji samy mohly prohlížet.⁹²

7.3 Hudební činnosti

Veselá písnička o morčeti připomene dětem, proč je důležité starat se o svého mazlíčka. Zároveň přinese mnoho pohybových a hudebních her, ve kterých si děti přezkouší své znalosti a péči o zvíře. K písničce si děti vyzkouší nejen hru na Orffovy nástroje, ale také morčecí tanec a mnoho hudebních aktivit. V této části se učitelka s dětmi zaměřuje na různá hudební cvičení a procvičování rytmu. Zároveň si také děti rozvíjí své sluchové dovednosti.

Hlavní cíle:

- rozvoj a užívání smyslů – sluchového vnímání
- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vyjadřování)
- rozvoj kultivovaného projevu
- rozvoj zájmu o další formy sdělení verbální i neverbální (hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy:

- sladit pohyby s rytmem a hudbou
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- porozumět slyšenému
- reprodukovat písničky a zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu

⁹² CARDOVÁ, Lenka. *Mami, tati, chceme morčátko*. Pierot, spol. s r.o., 2012. ISBN 978-80-7353-264-2.

Píseň Morče

Píseň vypráví o každodenním chování morčat před ranním krmením. Měla by být zpívána vesele a hravě. Učitelka nejprve dětem předvede písničku (zazpívá a zahraje). Poté se děti zeptá, o čem je písnička, zda něčemu v textu nerozumí. Problémová slova si společně s dětmi vysvětlí.

Píseň je napsána v klasickém notovém zápisu pro klavír a také je označena barevně pro hudební pomůcku Bobotubes. Notové zápisy jsou dostupné v příloze č.5.

Slova písně:

Haló, haló, co se stalo, morčátko nám zapískalo,

musíme ho nakrmit, aby bylo fit.

Rychle, pojďme, pospíchejme, rychle, pojďme, pospíchejme!

Připravíme mističku, granulky i mrkvičku.

Naše malá morčata, ta jsou správně chlupatá,

hnědá, černá musí být, velkou radost musím mít.

Pozor, pozor, co se stalo, morče zase zavrňelo,

má svou vlastní tajnou řeč, ze mě bude vypravěč.

Hudební hra na morčecí rychlíky

Tato hudební hra je zaměřena na procvičení a uvědomění si první doby nebo každé doby v písničce. Během tohoto cvičení děti zpívají nahlas a stojí v kruhu. Děti si podávají v rytmu jablko vždy na první dobu nebo na každou dobu. Učitelka děti koriguje a tleská do rytmu. Po delším procvičování může učitelka zpomalovat nebo zrychlovat. Pokud děti tuto činnost samy bezpečně zvládají, může je učitelka doprovodit hrou na hudební nástroj. V textu písně je barevně naznačeno podávání jablka na první dobu a každou dobu. Text s barevným označením naleznete v příloze č.6.

Dramatické provedení písně

Učitelka dětem rozdělí jednotlivé role dle textu v písničce. Je vhodné děti rozdělit minimálně po dvou nebo třech. Každá skupina má roli, tedy pohyb, kterou během zpěvu písničky předvádí.

Morče – dramatické provedení

<p>Haló, haló, co se stalo, morčátko nám zapískalo, musíme ho nakrmit, aby bylo fit. Rychle, pojd'me, pospíchejme, rychle, pojd'me, pospíchejme! Připravíme mističku, granulky i mrkvičku. Naše malá morčata, ta jsou správně chlupatá, hnědá, černá musí být, velkou radost musím mít. Pozor, pozor, co se stalo, morče zase zavrňelo, má svou vlastní tajnou řeč, ze mě bude vypravěč.</p>	<p>voláme, ruce máme u pusy pískáme chodíme na místě hladíme si břicho běháme na místě běháme na místě ukážeme pravou a levou ruku (postupně) hýbeme prsty rukou ukazujeme málo předvádíme, že máme srst (drbeme se) obejmeme nejbližšího kamaráda uděláme z rukou srdce a ukazujeme hrozíme prstem vrníme dáme prst před pusou (ticho) ruce dáme do pasu a tancujeme dokola</p>
---	--

7.4 Předmatematické činnosti

V části předmatematické se učitelka zaměřuje společně s dětmi na matematické dovednosti, logické operace, práci s čísly a mnoho dalších. Aktivity na toto téma jsou zpracovány pomocí různých zábavných her pro děti. U většiny aktivit budeme trénovat zrakové vnímání.

Hlavní cíle:

- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně – logickému (pojmovému)
- rozvoj paměti a pozornosti
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (čísla, abeceda)

Očekávané výstupy:

- záměrně se soustředit a udržet pozornost
- chápat základní číselné a matematické pojmy (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, chápat číselnou řadu)
- přemýšlet, uvažovat a své myšlenky a úvahy vyjádřit
- vnímat a rozlišovat pomocí smyslů – zrak

Logická hra morčecí pexeso a domino

A) Pexeso

Celkem 26 párů. Při této hře jde především o hledání dvojice, pexeso nemusí být vždy podle pravidel. Karty jsou k dispozici v příloze č.7.

Možnosti:

- a) dle pravidel hry pexeso
- b) každé z dětí má jednu kartičku, děti se navzájem hledají a tvoří dvojice
- c) individuální činnost – dítě sedí u stolečku a hledá dvojici

B) Domino

Celkem 24 kartiček, příloha č. 8.

Možnosti:

- a) pravidla hry domino
- b) skládání řady – děti skládají v řadě za sebou na koberci

Vážení krmiva

V mateřské škole je připravena digitální kuchyňská váha. Máme předem připravené kartičky s váhou kukuřičných zrn. Dítě musí navážít stejnou váhu u připravených kukuřičných zrn. Hromádky kukuřice se nesmí pomíchat. Kartičky jsou v příloze č.9.

Hra s kostkou a zrníčky kukuřice

Děti u stolu hází kostkou a kolik hodí, tolik zrněk kukuřice vytáhnou pinzetou z misticčky a položí před sebe. Nahlas přepočítají puntíky na kostce a zrnka kukuřice.

Kolik mlád'at?

Děti si prohlíží jednotlivé obrázky mlád'at morčat. Vždy je spočítají a přiřadí k obrázkům správný počet víček: kolik mlád'at, tolik víček. Fotografie potřebné k této činnosti jsou v příloze č.10.

Nakrmíme morčátko

Učitelka rozdělí děti do dvou skupin. Každá skupina dostane papírovou krabici, na které bude fotka morčete, a několik kartiček s potravinami, které morče smí a nesmí jíst. Úkolem dětí je za společné spolupráce vložit dovnitř do morčecího břicha, co nejvíce jídel, která morče smí jíst. Ta jídla, která morče nesmí jíst, děti nechají na kupičce. Vítězí ta skupina, která má správně zvolená jídla. Každá skupina má stejný počet karet. Kartičky potřebné k této činnosti jsou v příloze č.11.

Skládání morčecího oběda

Děti jsou rozděleny do dvou až tří týmů. Každý tým dostane rozstříhaný obrázek morčecího oběda. Úkolem týmu je za co nejrychlejší čas správně složit obrázek. Vyhrává tým, kterému se to povede nejrychleji, a hlavně správně složí celý obrázek. Obrázky k aktivitě jsou vloženy v příloze č.12.

7.5 Pracovní činnosti

V této části se učitelka s dětmi zaměřuje na praktické činnosti. Zde si děti mohou zkusit různé aktivity spojené s morčecí tematikou.

Hlavní cíle:

- rozvoj užívání smyslů (zrak, sluch, hmat)
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- rozvoj tvořivosti, tvořivého myšlení a sebevyjádření
- rozvoj sociální tolerance, respektu a přizpůsobivosti
- rozvoj pozornosti

Očekávané výstupy:

- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku
- zacházet s běžnými předměty, výtvarnými pomůckami a materiály
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem
- spolupracovat s ostatními

Učíme se kreslit morče

Hlavním úkolem dítěte je dodržet postup kresby. Návod a postup kresby naleznete v příloze č.13.

Postup kresby:

- Nakreslíme protáhlý oválek (tělo).
- Z oválku (těla) nakreslíme celkem čtyři nohy.
Detail: Morče má vepředu čtyři prsty a vzadu tři prsty.
- Nakreslíme uši a mezi hlavou a tělem uděláme čáru.
- Nakreslíme morčeti oči.
- Nakonec dokreslíme nos a pusu.
- Morče můžeme libovolně vybarvit a dokreslit k němu potravinu, kterou má rádo.

Svačinka v trávě

Pomůcky: rozpůlené jablko, čtvrtka A4, vidlička, temperové barvy (žlutá, zelená, červená), fixy, pastelky

Nejprve si děti nakreslí morče dle své vlastní fantazie do prostoru čtvrtky a vybarví ho fixami, případně pastelkami. Poté si vezmou rozkrojené jablko, které natřou libovolnou temperovou barvou (červená, žlutá) a otisknou ho. Po zaschnutí dokreslí černou fixou jádřinec a šťopku. Nakonec si vezmou vidličku, kterou namáčejí do zelené temperové barvy a otiskávají trávu. Pro ukázkou je hotový výrobek vložený v příloze č.14.

Barevné morče – krepový papír

Pro děti máme na papíře předem předkreslené morče. Úkolem dětí je si nejprve vybrat příslušné barvy krepového papíru a vytvořit z něj malé kuličky a poté nalepit na šablonu. Šablona, hotový výrobek a vzorové práce dětí z mateřské školy jsou v příloze č.15.

Barevné morče – barevný papír

Dítě si obkreslí na barevné papíry malé šablony nebo může vytvořit své vlastní skvrny, které vystříhne. Poté je dolepí na morče. Doporučené barvy: béžová, hnědá, černá. Tráva: zelená. Ukázkou práce a šablona je v příloze č.16.

Práce s modelínou

Karton má velikost 10x10 cm nebo 14x14 cm. Úkolem dětí je buď podle vzoru nebo podle vlastní fantazie vymodelovat jídlo pro morče a nebo dokonce své vlastní morče. K dispozici jsou dětem párátka, váleček a nůžky, aby mohly děti modelínu nastříhnout.

Provlékání provázků

Menší dřevěná deska, ve které jsou natlučené hřebíčky do tvaru obrázku. Jedná se o obrázek hrušky, jablka a okurky. Úkolem dětí je provléknout barevný provázek okolo hřebíčků. Dítě tvoří dle návodu. Fotografie hotové aktivity naleznete v příloze č.17.

Další možností je hotová šablona z papíru (hruška, mrkev, jablko), díky ní se dítě učí způsobu šití. Provléká provázek dírkami. Hotový výrobek naleznete v příloze č.18

7.6 Výtvarné činnosti

V části výtvarné se učitelka společně s dětmi zaměřuje na rozvoj představivosti a fantazie. V těchto aktivitách také dochází k procvičení jemné motoriky a k rozvoji kreativity.

Hlavní cíle:

- rozvoj zájmu o další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné)
- rozvoj tvořivosti – tvořivé myšlení, tvořivé sebevyjádření
- posilování přirozeného zájmu a zvědavosti
- rozvoj jemné motoriky

Očekávané výstupy:

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- vyjadřovat svou představivost a fantazii ve tvořivých činnostech
- umět zacházet s výtvarným materiálem

Co jí morče? - Otisk potravin

Pomůcky: čtvrtka A4, temperové barvy, rozpůlená mrkev, jablko, okurka kolečko, kukuřice klas

Dítě nakreslí misku. Poté si pomocí štětce a temperové barvy nabarví tiskátka, které si vybere, např. mrkev, jablko, kukuřici, a obtiskne ho na svou misku. Tiskátka může různě kombinovat a střídat. Hotový výrobek je v příloze č.19.

Luční cesta pro morče

Pomůcky: čtvrtka A4, temperové barvy (zelená- louka , barevné- kytičky), černý fix lihový

Čtvrtku velikosti A4 obarvíme na zeleno jako louku. Po zaschnutí můžeme dokreslit kytičky temperovou barvou nebo pouze barevná kolečka-mladší děti. Nakonec si dítě samo zvolí cestičku, kudy se jeho morče vydá. Cestu nakreslí lihovým fixem. Hotový výrobek je v příloze č.20.

Výroba hlávkového zelí

Pomůcky: čtvrtka A4, kousek houbičky na nádobí, temperové barvy (zelená a bílá), černý fix

Úkolem dětí je vyrobit pro morče hlavičku zelí. Nejprve nakreslíme kruh, poté ho pomocí houbičky vybarvíme zelenou a bílou barvou a po zaschnutí obtáhneme černým fixem a dovnitř můžeme nakreslit čáry, poté vystříhneme. Hotový výrobek je v příloze č.21.

Mrkev

Pomůcky: čtvrtka A4, štětec, vidlička, temperové barvy (oranžová, tmavě zelená), černý fix

Učitelka dětem dá do rukou opravdovou mrkev a připomíná jim, ať si ji pozorně prohlédnou. Úkolem dětí je namalovat morčeti mrkev. Děti samy namalují štětcem velkou mrkev na velikost čtvrtky A4. Poté domalují mrkvi zelené vlasy, buď pomocí štětce nebo vidličky. Po zaschnutí je důležité mrkev pečlivě obtáhnout černým fixem i s jejími rýhami. Hotový výrobek je v příloze č.22.

Vysněný domeček pro morče

Úkolem dětí je namalovat vysněný domeček pro své morče nebo namalovat, jak si domeček představují. Tento výtvar je dle vlastní fantazie každého dítěte. Příklad výtvaru je v příloze č.23.

7.7 Pohybové činnosti

V této části se snaží učitelka s dětmi zaměřovat na pohybové hry, které jsou spojeny s tématem morčete. U dětí rozvíjíme především hrubou motoriku a prostorovou orientaci.

Hlavní cíle:

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé motoriky, koordinace pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka
- vytváření zdravých životních návyků a postojů
- rozvoj prostorové orientace

Očekávané výstupy:

- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- zvládat základní pohybové dovednosti a pohybovat se ve skupině dětí
- zvládat sebeobsluhu (oblékat se, svlékat se, obouvat se)
- zachovávat správné držení těla

Který tým morčat si vezme více jídla

Děti rozdělíme do dvou spravedlivých skupin, chlapci i společně s děvčaty. Skupiny se nazývají „samci“ a „samice“. Naznačíme startovací čáru. Na druhé straně třídy bude položena obruč, ve které je několik obrázků ovoce a zeleniny. Na pokyn se vždy jedno dítě z družstva rozběhne k obruči a vezme si jednu kartičku ovoce či zeleniny, běží ho dát ke svému týmu. Tým morčat, který má za určitý čas největší počet potravin, vyhrává a získává jeden bod. Hru můžeme následně několikrát opakovat. Kartičky, které jsou v příloze č.24., je třeba vytisknout vícekrát.

Cesta morčete do domečku

Po třídě je vytvořena tzv. překážková dráha. Z každého dítěte se stane morče a úkolem je co nejpečlivěji projít celou dráhou a najít domeček. Hru několikrát opakujeme. Plánek k překážkové dráze naleznete v příloze č.25.

Zahřívací hra na morčata

Děti jsou morčata a pobíhají po třídě. Učitelka zavolá: *Morčátka, morčátka, spojte se do dvojic!*

Úkolem dětí je běžet a najít „morčátko“ a chytit se s ním za ruku. Dítě, které nenajde morčecího kamaráda, jde na stranu, kde udělá tři dřepy a vrací se zpět do hry.

Obměny:

Morčátka, morčátka, spojte se do trojic!

Morčátka, morčátka, spojte se po osmi!

Morčátka, morčátka, udělejte šestici!

Morčátka, morčátka, vytvořte velikého hada!

Hra na dravce a morčata

Po třídě jsou rozmístěny dál od sebe malé obruče podle počtu dětí. Děti jsou morčata. Každé dítě má jednu svoji obruč, která představuje domeček morčete. Určí se jeden, který bude dravcem. Na smluvený signál všichni společně pobíhají po třídě i s dravcem, jakmile zazní smluvený signál, dravec začne lovit. Úkolem morčat je co nejrychleji se schovat do svého domečku. Pokud některé morče nenajde cestu do svého domečku, vypadává ze hry.

Štafetová morčecí dráha

Děti rozdělíme do dvou týmů. Jeden tým bude morčat dlouhosrstých a druhý tým bude morčat krátkosrstých. Úkolem dětí je postavit se do zástupu, všechny děti se rozkročí a dítě, které stojí na konci zástupu, podlézá. Až proleze připraveným tunelem, udělá morče a zapíská.

7.8 Digitální činnosti – práce s Bee-Botem

Bee-Bot sbírá morčeti jídlo, které má rádo. Dětem se rozvíjí jejich logické myšlení, předmatematické dovednosti a prostorová představivost. Také si osvojují práci s robotem Bee-Bot.

Učitelka připomene před začátkem činnosti pravidla pro práci s Bee-Botem. Je důležité dětem připomenout vymazání paměti křížkem.

Učitelka připraví průhlednou podložku na koberec podle vzoru v příloze č.26. Pro další úkol může učitelka použít karty šipek, které jsou také vloženy v příloze práce č. 27. K této činnosti je potřeba celkem 8 kartiček „rovná šipka“, 3 kartičky „šipka doprava“, 3 kartičky „šipka doleva“.

Hlavní cíle:

- Rozvoj logického myšlení
- Rozvoj prostorové představivosti
- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností (vnímání, naslouchání a porozumění)
- Rozvoj komunikativních dovedností

Očekávané výstupy:

- Chápat základní číselné a matematické pojmy
- Zvládat porovnávat, třídit a uspořádávat předměty
- Chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, nahoře, dole apod.)

- Rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- Sledovat očima zleva doprava

Bee-Bot sbírá morčeti jídlo, které má rádo. Dětem se rozvíjí jejich logické myšlení, předmatematické dovednosti a prostorová představivost. Také si osvojují práci s robotem Bee-Bot.

Učitelka připomene před začátkem činnosti pravidla pro práci s Bee-Botem. Je důležité dětem připomenout vymazání paměti křížkem.

Učitelka připraví průhlednou podložku na koberec podle vzoru v příloze č.26.

Dojdi pro dobrotu

Je připravená podložka s obrázky na koberci dle vzoru v příloze č.26. Učitelka dává dětem pokyny, jakou potravinu má Bee-Bot morčeti přinést. Děti si nejprve zkusí trasu ukázat prstem, pak se snaží nastavit správné šipky na Bee – Bot včeličce.

Úkoly:

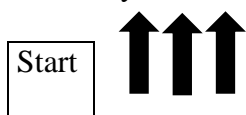
- Bee-Bot jde pro salát.
- Bee-Bot jde pro jablko.
- Bee-Bot jde pro hrušku.
- Bee – Bot dojde pro okurku a z okurky dojde ještě pro jablko.
- Bee-Bot dojde pro hrušku a z hrušky pro jablko a z jablka se vrací zpět na start donést jídlo morčeti.
- Bee-Bot dojde pro okurku.
- Dej včeličku na pampelišku, z pampelišky se musí dostat k okurce.
- Dej včeličku na jablko, z jablka se musí dostat k salátu.

Kam dojde Bee-Bot?

Na koberci je připravená podložka s obrázky (ovocem a zeleninou) podle vzoru v příloze č.28. Pro tento úkol může učitelka použít karty šipek, které jsou také vloženy v příloze práce č. 27. K této činnosti je potřeba celkem 8 kartiček „rovná šipka“, 3 kartičky „šipka doprava“, 3 kartičky „šipka doleva“.

Učitelka dětem zadá hotovou řadu ze šipek. Dítě si má nejprve trasu prstem projet, zkusit a zamyslet se nad tím, kam asi Bee-Bot pojede. Poté vymaže paměť a navolí správnou trasu.

Příklady úkolů:

Řešení: Bee-Bot půjde morčeti pro salát.

Řešení: Bee-Bot půjde morčeti pro jablko.

Řešení: Bee-Bot půjde morčeti pro hrušku.

Řešení: Bee – Bot půjde pro pampelišku a její list.

Bee-Bot – pracovní listy

Děti si mohou vyzkoušet také pracovní listy, které jsou v příloze č. 29. Pomocí toho si děti procvičí jednotlivé druhy zeleniny a ovoce. Budou přemýšlet nad správnou cestou. Obrázky byly použity programu Canva.⁹³

⁹³ Obrázky použity z *Canva* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.canva.com/>

8 OVĚŘOVÁNÍ V PRAXI

V rámci ověřování mých nápadů a aktivit ze zásobníku jsem sestavila celodenní přípravu do mateřské školy, kterou jsem využila v rámci plnění pedagogické praxe v Mateřské škole Slavičkova ul. v Hradci Králové. Vybrala jsem do ní některé aktivity ze zásobníku, ovšem den v mateřské škole se odvíjel od požadavků a zájmu dětí. Tato kapitola také obsahuje kromě přípravy i rozbor a vlastní sebehodnocení.

8.1 Modelová příprava: Den s morčaty v mateřské škole

Téma: Morčata v MŠ

Činnost: Individuální aktivity – ranní činnosti

Vzdělávací cíle:

- rozvoj zrakového vnímání, rozvoj pozornosti a soustředění (Dítě a jeho psychika)
- rozvoj jemné motoriky, koordinace ruky a oka (Dítě a jeho tělo)
- rozvoj tvořivosti – tvořivé myšlení, řešení problémů (Dítě a jeho psychika)

Očekávané výstupy:

- záměrně pozorovat a všimnout si, záměrně se soustředit na činnost
- ovládat koordinaci ruky a oka, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem
- uspořádat předměty dle stanoveného pravidla
- udržovat pořádek a zvládat jednoduché úklidové práce

Organizace: Činnosti u stolečků. U každého stolečku mám u sebe vždy 2-3 děti, někde mohou být i 4.

Časová dotace: 20-30 minut

Stolek č. 1

Název: Co jí morče? - Otisk potravin

Pomůcky: čtvrtka velikosti A4, papírové talířky na barvu, černý fix, kukuřičný klas, mrkev, jablko, temperové barvy (žlutá, oranžová, červená, zelená)

Motivace: *Děti, víte, čím se takové morče stravuje? Co je jeho potrava? Ukazují mrkev, kukuřici a jablko. Proč to morče jí? Myslíte, že mu to chutná? Pojďme si vyrobit misku se zeleninou či ovocem pro morče.*

Metodický postup:

- 1) Nejprve připravím stoly – ubrusy, fixy a tácky s temperovými barvami.
- 2) Děti budu postupně posílat ke stolečkům, vysvětlím jim, co budou dělat.
- 3) Ostatní děti si volně hrají nebo si zkusí dělat další aktivity u stolečků např. puzzle, přiřazování víček dle fotografií. Postupně se však všichni vzájemně prostřídají.
- 4) Jakmile dostanou děti svoji čtvrtku, podepíší se a pomocí černé fixy nakreslí vlastní misku.
- 5) Následně si vezmou půlku jablka a omočí ho v barvě a otisknou na papír.
- 6) Takto pokračují i s kukuřičným klasem a mrkví.
- 7) Každé dítě se může rozhodnout, pro svou kombinaci jednotlivých druhů ovoce a zeleniny.

Stolek č. 2

Název: Puzzle= skládání obrázků, jsou k dispozici v příloze č.30.

Pomůcky: zalaminované fotografie morčat (4 ks) a potravin pro morče (2ks)

Motivace: *Ted' vám představím hru, která obsahuje několik dílků různých tvarů. Při správném složení a využití všech dílků vznikne obrázek, který je hádankou. Poté se mi ho pokusíte popsat.*

Metodický postup:

- 1) Nejprve připravíme stoleček s jednotlivými kartičkami puzzle.
- 2) Děti postupně přicházejí ke stolečku.
- 3) Složené puzzle znovu dítě rozmíchá pro ostatní.

Stolek č. 3

Název: Přiřazování víček dle fotografií morčat

Pomůcky: zalaminované fotografie morčat dle počtu, plastová PET víčka

Motivace: *Děti, co tu máme za barevná kolečka? Od čeho jsou? My je použijeme na počítání. Vaším úkolem bude spočítat, kolik morčat je na fotografii a přiložit k nim počet víček.*

Metodický postup:

- 1) Děti přicházejí k připravenému stolečku.
- 2) Každé dítě má před sebou jeden obrázek a počítá počet morčat na obrázku.
- 3) Ke svému obrázku přiloží počet víček podle toho, kolik se nachází na obrázku morčat.

- 4) Následně vymění učitelka dětem obrázky a děti znovu počítají a přiřazují počet víček, dokud se nevymění všechny obrázky a děti.

Úklid = Úklid jednotlivých stolečků a příprava na komunitní kruh.

Činnost: Komunitní kruh

Organizace: Společně na koberci v herně

Vzdělávací cíle:

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování) - Dítě a jeho psychika
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu – Dítě a ten druhý
osvojení některých poznatků a dovedností (Dítě a jeho psychika)
- pozorování

Očekávané výstupy:

- pojmenovat většinu pomůcek k morčeti,
- formulovat jednoduché otázky
- dokázat pojmenovat věci kolem sebe
- záměrně si všímat, co je nového

Pomůcky:

- lano
- kartičky s pravidly
- živé morče v kleci
- obrázky – fotografie k ukázce
- pomůcky k morčeti: napáječka, misky různých velikostí, zrno, seno, potraviny pro morče, hoblíny, pelety, domeček pro morče, tyčinky pro morče
- obrázky k morčecím hádankám

Časová dotace: 20 minut

Motivace: použití morčecích maňásků – krátká scénka

Fotografie vyrobených morčecích maňásků k ukázce je v příloze č.31.

Scénka:

Morče Vilda (tmavě hnědé): přichází a říká: *Dobrý den, děti, povězte mi, jak se dneska máte? A víte, jak se mám já? Mně je smutno. Víte proč? Já jsem totiž přišel ještě se svým kamarádem Honzíkem, ale ten se před vaší školkou někde ztratil. Naposledy mi říkal, že se mu líbí tráva, která roste na vaší zahradě a že ji musí ochutnat a potom jsem ho už neviděl. Volal jsem na něj, ale nikde se neozýval. Myslíte děti, že byste mi prosím mohly pomoci? Zavoláme na Honzika: Honziku, Honzo, kdepak se schováš, přijď nás pozdravit?*

Vypravěč: Chvíli se nic nedělo a najednou se po chvíli něco ozvalo.

Morče Honza (hnědé s bílým zadečkem): *Písk, písk, tady jsem.*

Morče Vilda (tmavě hnědé): *Kde tady? My tě nevidíme, že ano, děti?*

Morče Honza (hnědé s bílým zadečkem): *Už jsem tu. Ufff, teda, řeknu vám, že jsem pořádně udýchaný. Chvíli mi trvalo, než jsem vyběhl ty vaše schody sem nahoru. To víte já mám malé nožky.*

Morče Vilda (tmavě hnědé): *Kdybys mi neutekl, tak jsme mohli jít společně a byl bys tu včas!*

Morče Honza (hnědé s bílým zadečkem): *Tak promiň Vildo a děti, vám se také omlouvám, že jste musely tak dlouho čekat. Víte, já jsem totiž ráno před školkou zahlédl tu pěknou trávu, která Vám roste na zahradě. Dostal jsem na ni takovou chuť, že jsem ji musel ochutnat a utekl jsem tady Vildovi. Travičku máte moc dobrou.*

Morče Vilda (tmavě hnědé): *To ale nebylo hezké. Já jsem se bál, že se ti něco stalo.*

Morče Honza (hnědé s bílým zadečkem): *Tak promiň. Nechceš jít se mnou ochutnat tu dobrou trávu? Já si myslím, že by chutnala i našem kamarádům ostatním morčatům.*

Společně: *Děti, my jsme si pro vás připravili malé překvapení. Zavřete prosím všichni oči a nikdo se nedívejte.*

Po této scéně přichází další učitelka a přináší opravdová morčata v kleci.

Metodický postup:

- 1) Připravíme lano do tvaru kruhu, ve kterém budou sedět děti.
- 2) Přijdou morčecí maňasci a pozdraví děti, následuje krátká scénka.
- 3) Učíme se pravidla chování při návštěvě morčete.
- 4) Společně přivítání morčete – znovu opakujeme jednotlivá pravidla.
- 5) Povídáme si o morčeti – představujeme si morče, klec, vybavení klece.
- 6) Pozorujeme morče, kladu dětem otázky a děti na ně odpovídají.
- 7) Možnost pohazení morčete, prohlédnutí potřeb pro morče a možnost si sáhnout na morčecí podestýlku v samostatné krabici (pelety, hobliny).

- 8) Děti se ptají na různé otázky, které je zajímají.
- 9) Na závěr dětem pokládám morčecí hádanky. Po uhodnutí ukážeme správný obrázek ke kontrole. Pokud děti nemohou hádanku uhádnout, napovíme ukázkou obrázku.

Příprava na ranní cvičení: úklid prostoru, odnést morče na připravené místo. Probíhá motivace k rannímu cvičení.

Činnost: Ranní cvičení

Organizace: v prostoru herny, otevřená okna

Vzdělávací cíle:

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti (Dítě a jeho tělo)
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé motoriky – koordinace pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka (Dítě a jeho tělo)

Očekávané výstupy:

- být pohybově aktivní po delší dobu
- zachovávat správné držení těla
- pohybovat se bezpečně ve skupině dětí
- běhat při hře 2 minuty – pohybovat se dynamicky po delší dobu

Pomůcky: kužely, velký tunel, lano, čtyři kostky

Časová dotace: 15-20 minut

Motivace: *Zahrajeme si na morčata a ta se také po ránu protahují.*

Metodický postup:

- 1) Nejprve necháme děti (morčata) běhat dokola za sebou na jednu stranu a poté na druhou stranu.
- 2) Zastavíme se a uděláme velký kruh s rozestupy.
- 3) Protahujeme se pomocí básničky s pohybem.
- 4) Opakujeme básničku – měníme hlas (pomalu jako lenochodí, potichu).
- 5) Následuje pohybová hra: Cesta **morčete do domečku**. Po třídě je vytvořená překážková dráha. Z každého dítě se stane morče, úkolem je co nejpečlivěji projít dráhu a najít domeček.
- 6) **Klidová činnost** – Děti (morčata) si nejprve lehnou na záda a položí tlapky na břicho a pomalu dýchají – počítáme do 20. Poté se posadí do kruhu s ostatními morčaty, vzájemně se pohladí, a nakonec spokojeně zapískají a postaví se.

Ukončení a hodnocení činností: Při ležení a klidném dýchání budu hodnotit děti, pochválím je za to, co se jim při cvičení dařilo, řekneme si, co jim případně nešlo dobře apod.

Následuje hygiena a svačina

Činnost: Hudební činnost

Organizace: hromadně, na koberci

Vzdělávací cíle:

- rozvoj společenského a estetického vkusu (Dítě a jeho společnost)
- rozvoj schopnosti projevit se autenticky
- vytváření základů pro práci s informacemi (Dítě a jeho psychika)

Očekávané výstupy:

- správně vyslovovat, ovládat dech a intonaci,
- udržovat správný pravidelný rytmus

Pomůcky: noty – písnička Morče, piano

Časová dotace: 30 minut

Motivace: *Děti, protože mám ráda morčata, složila jsem o nich písničku. Ráda bych vás ji naučila a pak ji společně zazpíváme morčeti. Co vy na to?*

Metodický postup:

- 1) Nejprve se s dětmi rozmluvíme, následuje oromotorické cvičení a rozezpívání.
- 2) Zpěv a nácvik písně, hra na klavír
- 3) Nakonec přineseme morčata v kleci do kruhu a společně s dětmi jim uděláme malý koncert. Zazpíváme jim písničku, kterou jsme se naučili.

Ukončení a hodnocení činností: Na konci činnosti zhodnotím děti, pochválím je za to, co se jim při zpívání písničky dařilo a řekneme si, co jim případně nešlo apod. Můžeme si po koncertě pro morčata zatleskat.

Příprava na pobyt venku: děti se převléknou a odcházíme společně ven.

Činnost: Pobyt venku

Organizace: Školní zahrada, pobyt venku

Vzdělávací cíle:

- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti (Dítě a jeho tělo)

- zachovávat správné držení těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé motoriky – koordinace pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka (Dítě a jeho tělo)

Očekávané výstupy:

- být pohybově aktivní po delší dobu
- pohybovat se bezpečně ve skupině dětí
- běhat při hře 2 minuty – pohybovat se dynamicky po delší dobu

Časová dotace: 15–20 minut

Zahřívací hra na morčata

Motivace: *Morčátka, není vám zima? Chtěla byste se zahřát?*

Metodický postup:

- 1) Necháme děti (morčata) rozběhat – 0,5 minuty.
- 2) Morčata se zastaví a vysvětlíme pravidla hry.

Učitelka zavolá: *Morčátka, morčátka, spojte se do dvojic!* Úkolem dětí je běžet a najít „morčátko“ a chytit se s ním za ruku. Dítě, které nenajde morčecího kamaráda, jde na stranu, kde udělá tři dřepy a vrací se zpět do hry.

- 3) Hra končí na pokyn učitelky.

Který tým morčat si vezme více jídla

Pomůcky: několik obrázků ovoce a zeleniny

Motivace: *Morčátka, morčátka, kdo z vás má větší hlad? Dokážete si obstarat stravu?*

Metodický postup:

- 1) Nejprve děti přivoláme k sobě a seznámíme je se hrou.
- 2) Následuje realizace pohybové hry: Skupiny se nazývají „samci“ a „samice“. Naznačíme startovací čáru. Na druhé straně třídy bude položena obruč, ve které je celkem 9 obrázků ovoce a zeleniny. Na pokyn se vždy jedno dítě z družstva rozběhne k obruči a vezme si jednu kartičku ovoce či zeleniny, běží ho dát ke svému týmu.

Ukončení a hodnocení činnosti: Po pohybové aktivitě děti zhodnotím a pochválím je, co se dařilo a společně si řekneme, co nám dělalo problém.

Následuje volná hra na zahradě, v případě zájmu si můžeme společně zopakovat básničku s pohybem.

Návrat do MŠ, hygiena, oběd

Odpočinek

- před odpočinkem opakování písně Morče
- vyprávění příběhů o morčatech

Při odpočinku **nabídka klidových činností** pro děti, které nespí.

Organizace: individuální/skupinové činnosti u stolečků

1. Stoleček = Malování morčete (papír + voskové pastelky)
2. Puzzle = skládání obrázků
3. Přiřazování víček dle fotografií morčat
4. Pracovní činnost: Barevné morče – krepový papír
5. Možnost pozorování morčete, povídání o morčeti

Odpoledne:

- opakování básně s pohybem
- opakování písně Morče

8.2 Průběh, rozbor a sebehodnocení

V rámci odborného projektu jsem měla možnost vyzkoušet si některé aktivity ze zásobníku na téma morčata. Před samotným zkoušením činností v praxi jsem nejprve musela promyslet, jak sestavit jednotlivé aktivity a činnosti do jednoho celého dne v mateřské škole a po samotném promyšlení bylo potřeba napsat i modelovou přípravu, podle které jsem se během dne řídila. Den s morčaty v mateřské škole jsem uskutečnila dne 13.12. 2022 v Mateřské škole Lužická, Slavíčková ulice, Hradec Králové ve třídě Kytičky pod vedením učitelky Bc. Dany Adamírové. Ten den bylo přítomno celkem 13 dětí ve věku 5-7 let.

Měla jsem vypracovanou modelovou přípravu, ale některým částem jsme se společně s dětmi věnovali o něco více, jelikož o nějevily veliký zájem. Jednalo se například o část, kdy jsme si s dětmi společně v komunitním kruhu povídali o morčatech a jejich vývoji, stravě atd. Také jsem delší čas věnovala krmení morčat, protože to děti zaujalo. Den v mateřské škole se odvíjel od zájmu a potřeb dětí, proto jsem si skladbu aktivit a časové rozložení průběžně upravovala.

Ráno v mateřské škole probíhalo volnou hrou a individuálními činnostmi u stolečků. Děti si mohly skládat puzzle s fotkami morčat, zkoušely počítat morčata na fotkách, přiřazovaly k nim víčka nebo si také mohly natisknout vlastní misku pro své morče. Zajímavé bylo, že některé děti otiskávaly všechny potraviny (kukuřici, mrkev, jablko), a některé si vybíraly a tiskly např.

pouze kukuřici. Na závěr jsme si společně představili natištěnou misku každého dítěte a společně jsme zhodnotili práci. Také jsem nechala prostor dětem, aby samy řekly, co se jim povedlo, co ne a jak se jim jejich miska pro morče líbí. V přípravě je napsáno, že se potraviny mají do barvy namáčet, ale při této činnosti jsem zjistila, že je lepší použít štětec a barvu na potraviny natřít. Ze začátku děti namáčely, poté používaly štětec.

Po těchto činnostech následoval komunitní kruh. Nejprve jsem říkala básničku o morčeti a poté jsme se společně posadili do kruhu, který jsem ohraničila lanem. Poté jsme si s dětmi řekli pravidla, která budeme společně dodržovat a také proběhla krátká motivace pomocí morčecích maňásků, po konci této motivace přinesly asistentky klec s morčaty. Nejde popsat slovy, jak byly děti šťastné. Všechny se údivem dívaly na klec. Po příchodu asistentek s morčaty jsme si s dětmi ještě jednou zopakovali všechna pravidla. Děti se začaly hlásit a postupně jsem je vyvolávala, nikdo nevykřikoval. Velmi mě překvapilo, že opravdu vyjmenovaly úplně všechna pravidla a dokázaly si je zapamatovat. Nyní následovalo samotné povídání o morčatech.

Během povídání v komunitním kruhu jsem dětem pokládala otázky a ten, kdo věděl odpověď, se vždy přihlásil, díky tomu jsme se všichni slyšeli a děti dávaly pozor. Ukazovala jsem jim a různé pomůcky, např. misky, napáječky, domeček, seno, podestýlku, granule, vitamínové tyčinky atd. Děti si na jednotlivé pomůcky mohly sáhnout a také morčata nakrmit. V části, kdy jsme si společně povídali o podestýlce, která se používá a která déle vydrží, měly děti možnost sáhnout si na klasické hobliny a peletky a porovnat mezi nimi rozdíl. Některé děti reagovaly opravdu zajímavě a byly udiveny, že jsou hobliny měkké a naopak, že jsou peletky velmi hrubé. Většina dětí říkala, že peletky vypadají jako velké granule. Během mého vysvětlování jsem si všimla, že jsem používala zdobněliny, poměrně hodně slovo „hamání“, což u sebe hodnotím negativně. Vždy jsem se ale snažila opravit a u odpoledních činností jsem zdobněliny nepoužívala. Fotografie z komunitního kruhu jsou v příloze č.32.

Po komunitním kruhu následovalo cvičení. Nejprve jsem nechala děti (morčata) běhat na koberci dokola, měnila jsem směr. Poté proběhla tzv. morčecí rozcvička. Zde jsme s dětmi dělali různé zdravotní cviky a napodobovali jsme morčata. Poté následovala pohybová hra s názvem: Cesta morčete do domečku. Během toho, kdy jsem se snažila děti namotivovat, připravovala jsem na koberci „morčecí dráhu“ dle nakresleného plánu viz. modelová příprava. Poté jsem dětem předvedla, jak se budou v morčecí dráze pohybovat, upozornila je na pravidla bezpečnosti a hra začala. Během hry začala jedna holčička pískat jako morče a ostatní děti se k ní postupně přidávaly. Dráhu jsme několikrát opakovali. Po konci následovala klidová činnost, při které si děti trochu odpočinuly a vydýchaly se. Tuto hru hodnotím opravdu velmi kladně. Vůbec jsem netušila, že bude děti „morčecí dráha“ tolik bavit. Dokonce mi ji děti samy začaly chválit a většina z nich říkala, že by ji chtěly hrát ještě jednou. Myslím si, že se tato hra povedla a hlavní pro mě je, že se u ní děti nasmály a bavila je.

Po cvičení odešly děti do umývárny a poté následovala svačina. Během svačiny jsem uklidila jednotlivé cvičební pomůcky a připravila jsem si pomůcky na hudební činnost. Po svačině ke mně děti postupně přicházely na koberec. Nejprve proběhlo oromotorické cvičení a krátké

rozezpívání. Následně jsem začala zpívat písničku o morčeti, během mého zpívání se dvě děti začaly přidávat a ostatní děti zatím jenom poslouchaly. Poté jsme písničku ještě několikrát opakovali, nejprve šeptem, poté trochu nahlas, a nakonec tiše. Také jsme u některých částí napodobovali danou věc, aby si děti lépe zapamatovaly text, např. na verš Haló, haló, voláme děti přiložily ruce k puse.

Poté následoval odchod ven na zahradu. Jelikož byl venku sníh a poměrně zima, nejprve jsme si s dětmi zahráli společně zahřívací hru na morčata a poté následovala hra s názvem: Který tým si vezme více jídla. Děti byly rozděleny na dva týmy. Hra probíhala celkem rychle, a tak jsme ji opakovali ještě dvakrát, jelikož se dětem líbila. Po zahřátí a hraní her si děti hrály samy. Před odchodem zpět do mateřské školy na oběd jsem začala zpívat písničku o morčeti, jakmile děti písničku slyšely, přiběhly ke mně a přidaly se. Zpívali jsme společně. Poté následoval odchod na oběd.

Po obědě jsem každému dítěti rozdala malý vánoční balíček, ve kterém byly upečené perníčky ve tvaru morčat, dětem se líbil a moc je to potěšilo. Následoval odpočinek. Každé dítě si vzalo lehátko a odpočívalo. Během odpočinku jsem dětem vyprávěla různé příběhy o morčatech. Myslela jsem si, že někdo z dětí usne, ale jelikož byly děti tak zaujaté příběhy o morčatech, nikdo nespal. Po odpočinku jsme s dětmi dělali různé činnosti u stolečků. Děti měly znovu možnost zkusit si skládat puzzle s fotkami morčat, přiřazovat víčka dle fotografií a poté jsme dělali pracovní činnost. Každé z dětí dostalo předem předkreslenou šablonu morčete, štětce a tekuté lepidlo. Poté si každý vybral, jakou barvu krepového papíru bude chtít lepit. Krepový papír znázorňoval srst morčete. V přípravě bylo napsáno, že se z krepového papíru dělají kuličky, ale v rámci této činnosti jsem přišla na rychlejší a lepší vychytávku. Krepový papír jsem pouze ustříhla a díky tomu vznikly tenké pruhy, které si děti různě zvlínily a morčeti vznikla kudrnatá srst. Některé přišly na to, že se dá tenký pruh z krepového papíru nalepit i rovně, což bylo časově o něco náročnější. Většina dětí volila barvu bílou, hnědou, rezavou a někdo dokonce i černou. Velmi se mi líbilo, že každé dítě mělo úplně jiné morče. Tato činnost bavila více holčičky. Další úkol byl nakreslit obrázek morčete, jak si ho představují. Děti neměly ke kreslení k dispozici žádné obrázky ani předlohy. Po odevzdání obrázků od každého dítěte mě opravdu velmi překvapilo, že děti skvěle zvládly nakreslit morče i bez předlohy a pomoci. Dokázaly velmi dobře pracovat se svou fantazií a některé obrázky byly opravdu kreativní a promyšlené. Obrázky morčat mi děti věnovaly na památku. Fotografie obrázků jsou v příloze č. 33.

Před odchodem dětí domů jsme si společně sedli do kruhu na koberec a děti měly možnost znovu pohladit si a pochovat morčata. Po hlazení morčat jsme vrátili morčata zpět do klece a společně jsme si sedli znovu do kruhu. Nyní už ale blíže a byli jsme k sobě zády. Požádala jsem děti, aby pomocí znaků „fajfky“ a „křížku“ nakreslily prstem svému kamarádovi na záda. Fajfka znamená, že se celý den s morčaty dítěti líbil a křížek znamená, že se den s morčaty nelíbil. Děti použily pouze jediný znak, a to fajfku. Zároveň každý řekl své hodnocení i ústně. Největší ohlasem u dětí bylo chování morčat, některým dětem se líbilo vyrábění morčete z krepového papíru a některým písnička. Spoustu dětí také chválilo „morčecí dráhu“.

Děti svými pocity vyjádřily velice pozitivní ohlas a já jsem měla radost z toho, že jsem zvládla připravit úkoly a hry na téma a zorganizovat Den s morčaty. Domnívám se, že se mi práce s dětmi a úkoly povedla a rozhodně měla smysl, jelikož mi čtyři děti říkaly, že si přejí pod stromeček také morče.

Celkově hodnotím den s morčaty velmi pozitivně, vyzkoušela jsem několik aktivit ze zásobníku. Velmi zajímavé pro mě bylo, že děti morčata zaujala, děti se zajímaly o jejich stravu i o péči o ně. Cíle, které jsem si vytyčila v přípravě na tento den, jsem splnila. I učitelka Bc. Dana Adamírová hodnotila celý den v mateřské škole velmi pozitivně. Její hodnocení je v příloze č. 34.

9 ZÁVĚR

Práce je zaměřena na morče v mateřské škole. Nejdříve jsem popsala chov morčete, poté jsem se věnovala otázce poznávání přírody v mateřské škole.

Především jsem ale vytvořila zásobník aktivit pro učitele a učitelky mateřských škol a vyrobila jsem mnoho pomůcek. Následně jsem vytvořila a sepsala přípravu na celý den s morčaty v mateřské škole. Ověřila jsem si, že děti zvířata milují a práce na těchto aktivitách je velmi bavila. Zároveň si myslím, že je důležité u dětí rozvíjet lásku ke zvířatům a práci s nimi. Nejvíce mě překvapilo, jak skvěle a s jakou chutí děti dokázaly pracovat, a myslím si, že je téma morčat zaujalo, jelikož si dokonce některé děti přály k Vánocům morče. Zároveň jsem si také ověřila, že aktivity ze zásobníku jsou vhodné do mateřské školy a pomůcky k nim využívají nejen děti, ale i učitelé.

Do budoucna chci, aby se můj zásobník používal a inspiroval učitele a učitelky mateřských škol. Ráda ho poskytnu i svým spolužákům na pedagogickém oboru. Doufám, že budu moci v budoucnu celý tento projekt aplikovat v mateřské škole v průběhu celého týdne, jelikož jsem v jednom dni nemohla obsáhnout všechny činnosti, hry a úkoly ze zásobníku. Věřím, že budu moci jednou v rámci své pracovní pozice dále prohlubovat lásku ke zvířatům u dětí. Všechny cíle, které jsem si předem stanovila, byly naplněny.

10 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

ALTMANN, Fritz Dietrich. *Morčata*. Ilustroval Siegfried LOKAU. Praha: Cesty, 1999. Zvířata u nás doma. ISBN 80-7181-268-4.

BARTELS, Anja, Georg GASSNER a Jitka KOUBKOVÁ. *Bydlíme s morčetem: aktivně, pestře, radostně*. Praha: Grada, 2008, 61 s.: il. 22 cm. ISBN 978-80-247-2489-8.

BEAPHAR B-komplex vitamínové kapky 50 ml. *Lékárna.cz* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.lekarna.cz/beaphar-vitamin-b-complex-pes-kocka-ptaci-50ml/?_fid=hm2c

BEHREND, Katrin. *Morče: jak o ně pečovat a jak mu porozumět*. Vyd. 2. Praha: Vašut, 1999, 63 s.: il.; 20 cm. ISBN 80-7236-106-6.

CARDOVÁ, Lenka. *Mami, tati, chceme morčátko*. Pierot, spol. s r.o., 2012. ISBN 978-80-7353-264-2.

Caviaterapie – když pomáhají morčata. *Světlem zvířat* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://svetemzvirat.cz/caviaterapie-kdyz-pomahaji-morcata/>

Caviaterapie – morče, nejenom mazlíček, ale také malý „léčitel“. *Ifauna* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.ifauna.cz/drobni-savci/clanky/r/detail/8277/caviaterapie-morce-nejenom-mazlicek-ale-take-maly-lecitel/>

European Society for Animal Assisted Therapy. *ESAAT* [online]. [cit. 2023-02-01]. Dostupné z: <https://www.esaat.org/>

Guinea pig. *Britannica* [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/animal/guinea-pig>

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. [1. vyd.]. Praha: Josef Raabe, 2010, 148 s.: il. ; 21 cm. ISBN 978-80-86307-95-4.

METTLER, Michael. *Morče: původ, péče, ošetřování*. Přeložil Jiří HORA. Bratislava: Art Area, 1997. ISBN 80-88879-12-4.

Minimetodika – S dětmi za přírodou: Národní ústav pro vzdělávání. NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10.

Obrázky použity z *Canva* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.canva.com/>

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 1. vyd. Voznice: Leda, 2001. 752 s. ISBN 80-85927-85-3. Heslo „morče“

Roboran pro morčata. *Veterinární péče* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.veterinaripece.cz/roboran-pro-morcata-3493.html>

RVP pro předškolní vzdělávání. Praha: MŠMT ČR, 2021 [online]. [cit. 2023-02-07]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

Slovník. *Lingea* [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://slovníky.lingea.cz/>

Standard plemen a barevných rázů morčat od 01.07.2019. *Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s.* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/informace-z-uok/info-2019/standard-plemen-a-barevných-razu-morcat-od-01-07-2019>

Ústřední odborná komise chovatelů hlodavců při ČSCH z.s. *ÚOKCHHL* [online]. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.rodent.cz/>

VELENSKÁ, Nataša. *Morče*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2009. Abeceda chovatele. ISBN 978-80-87293-04-1.

WIT, Netty de. *Morčata*. Čestlice: Rebo Productions, 2004. Příručka začínajícího chovatele. ISBN 80-7234-349-1.

Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění účinném ode dne 1. 2. 2022 [online]. [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-2-2022>

10 nejčastějších zvuků morčat: dorozumívání a řeč morčat. *HOBBIO.CZ* [online]. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://hobbio.cz/zvuky-morcat>

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1: Tabulka plemen morčat

Příloha č.2: Fotografie Quasha Mon Cheri a Kimbrelley

Příloha č.3: Pravidla

Příloha č.4: Morčecí hádanky

Příloha č.5: Morče – noty

Příloha č.6: Hudební hra na morčecí rychlíky

Příloha č.7: Logická hra – morčecí pexeso

Příloha č.8: Logická hra – morčecí domino

Příloha č.9: Vážení krmiva

Příloha č.10: Kolik mláďat?

Příloha č.11: Nakrmíme morčátko

Příloha č.12: Skládání morčecího oběda

Příloha č.13: Učíme se kreslit morče

Příloha č.14: Svačinka v trávě

Příloha č.15: Barevné morče – krepový papír

Příloha č.16: Barevné morče – barevný papír

Příloha č.17: Provlékání provázků – hřebíčky

Příloha č.18: Provlékání provázků – šablona z papíru

Příloha č.19: Co jí morče? – Otisk potravin

Příloha č.20: Luční cesta pro morče

Příloha č.21: Výroba hlávkového zelí

Příloha č.22: Mrkev

Příloha č.23: Vysněný domeček pro morče

Příloha č.24: Který tým morčat si vezme více jídla

Příloha č.25: Cesta morčete do domečku

Příloha č.26: Rozložení karet při práci s Bee – Botem

- Příloha č.27: Šipky pro práci s Bee – Botem
- Příloha č.28: Kartičky pro Bee – Bot (ovoce a zelenina)
- Příloha č.29: Bee – Bot (pracovní listy)
- Příloha č.30: Individuální činnost – Puzzle, skládání obrázků
- Příloha č.31.: Fotografie vyrobených morčecích maňásků
- Příloha č.32: Fotografie komunitního kruhu v mateřské škole
- Příloha č.33: Kresba morčat v mateřské škole bez předlohy
- Příloha č.34: Celkové hodnocení učitelky mateřské školy
- Příloha č.35: Fotografie mých prvních morčat, která jsem dostala.
- Příloha č.36: Doplnkové fotografie s popiskem k povídání v mateřské škole
- Příloha č.37: Vybrané fotografie morčat
- Příloha č.38: Krmení a pomůcky pro morčata
- Příloha č.39: Morčata v letním výběhu

12 PŘÍLOHY

Příloha č.1: Tabulka plemen morčat

Krátkosrstá morčata	Dlouhosrstá morčata	Bezsrstá morčata
Rozeta	Coronet	Skinny
Anglický crested	Texel	Baldwin
Americký crested	Šeltie	
Hladké morče	Peruánek	
Anglický rex	Merino	
Americký teddy	Angora	
Švýcarský teddy	Alpaka	

Příloha č.2: Fotografie Quasha Mon Cheri a Kimbrelley

Věk: 5. týden (mládě)

Věk: 4 roky (dospělá)

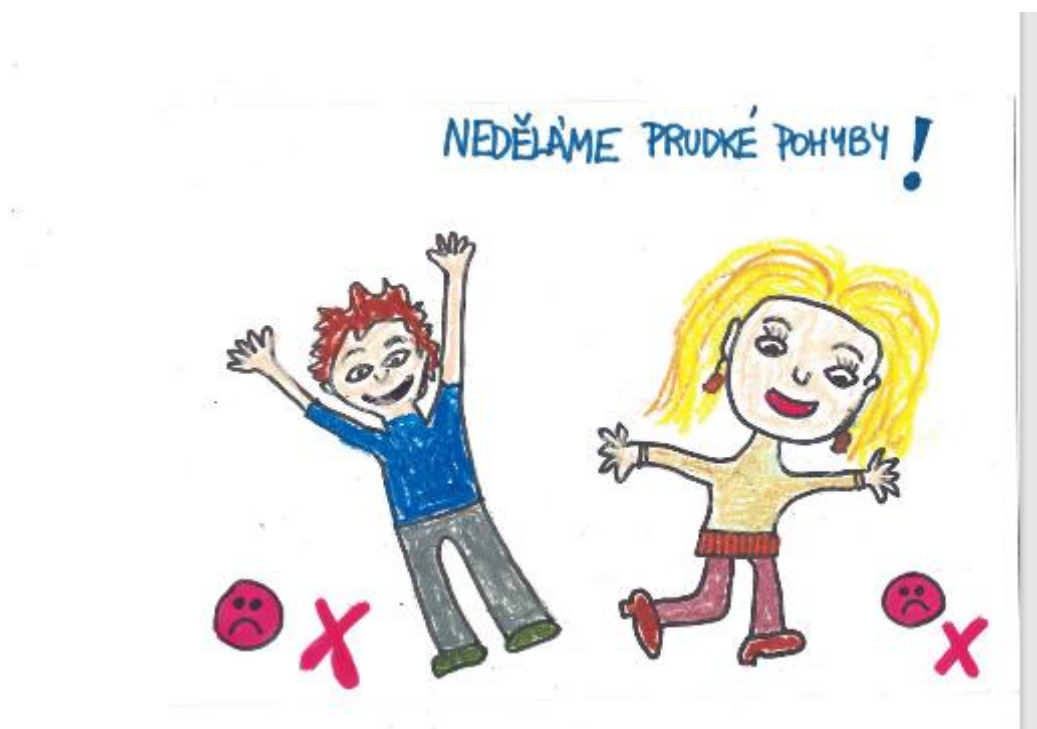
Kimbelley

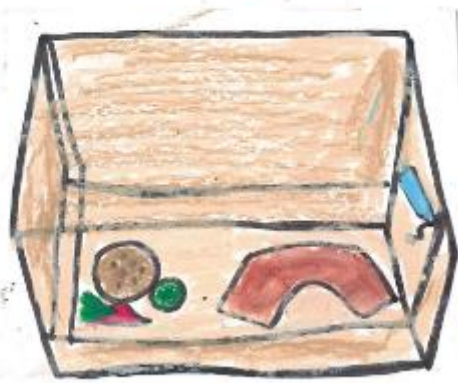

Jednodenní mládě - rasa Texel

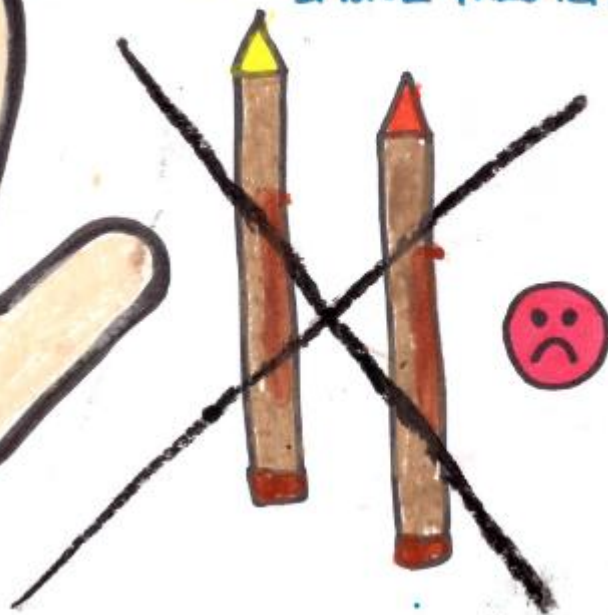

NESTRKÁME RUCI DO KLECE!

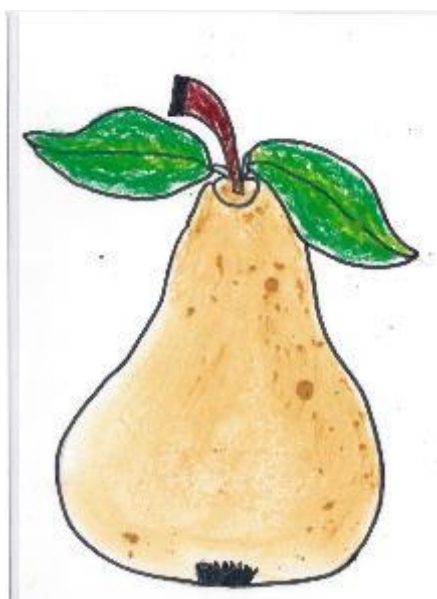
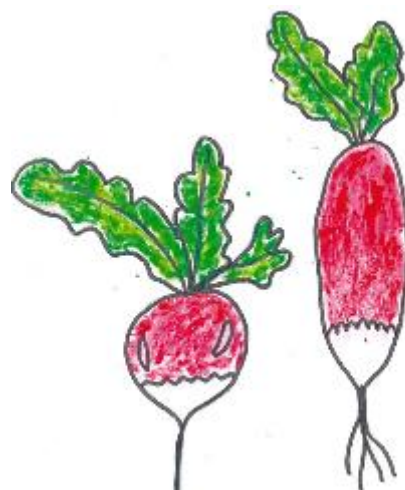
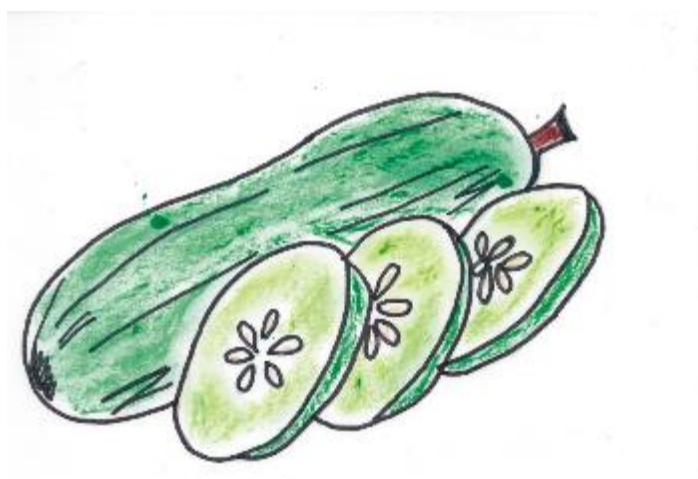
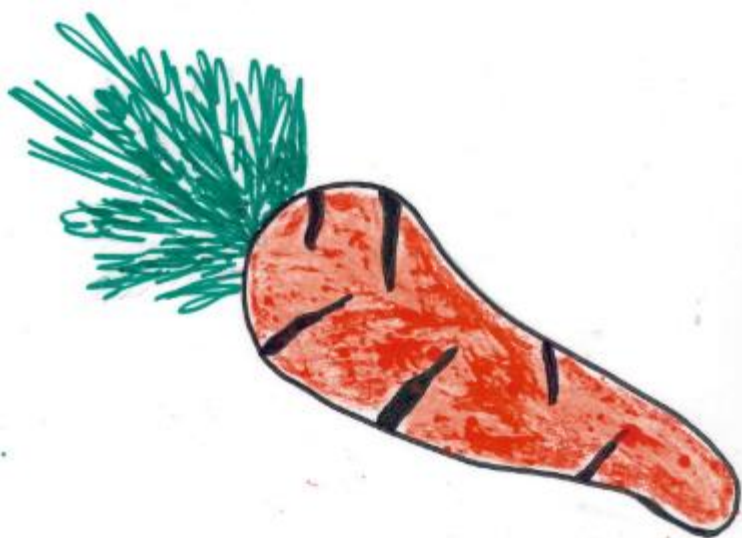

NESTRKÁME DO KLECE ŽÁDNÉ PŘEDMĚTY!

Příloha č.4: Morčecí hádanky

Morče

Barbora Prchliková

Vesele, hravě

C G C

Ha - ló, ha - ló, co se sta - lo, mor - čát - ko nám za - pís - ka - lo,

6 C G C

mu - sí - me ho na - kr - mit, a - by - by - lo fit.

9 G

Rych - le, poj - ěme, pos - pí - chej - me, rych - le, poj - ěme, pos - pí - chej - me!

13 C G C

Při - pra - ví - me mi - stí - čku, gra - nul - ky i mr - kvič - ku.

17 C Am Dm G

Na - še ma - lá mor - ča - ta, ta jsou sprá - vně chlu - pa - tá,

21 C G C

hně - dá, čer - ná mu - sí být, vel - kou ra - dost mu - sím mít.

25 C G C

Po - zor, po - zor, co se sta - lo, mor - če za - se za - vr - ně - lo,

29 C G C

má svou vlast - ní taj - nou řeč, ze - mě bu - de vy - pra - věč.

Morče

Barbora Prchliková

Vesele, hravě

Ha - ló, ha - ló, co se - sta - lo, mor - čát - ko nám za - pís - ka - lo,
mu - sí - me ho na - kr - mit, a - by - by - lo fit.
Rych - le, poj - ěme, pos - pí - chej - me, rych - le, poj - ěme, pos - pí - chej - me!
Při - pra - ví - me mi - sti - ťku, gra - nul - ky i mr - kvič - ku.
Na - še ma - lá mor - ča - ta, ta jsou sprá - vně chlu - pa - tá,
hně - dá, čer - ná mu - sí být, vel - kou ra - dost mu - sím mít.
Po - zor, po - zor, co se sta - lo, mor - če za - se za - vr - ně - lo,
má svou vlast - ní taj - nou řeč, ze - mě bu - de vy - pra - věč.

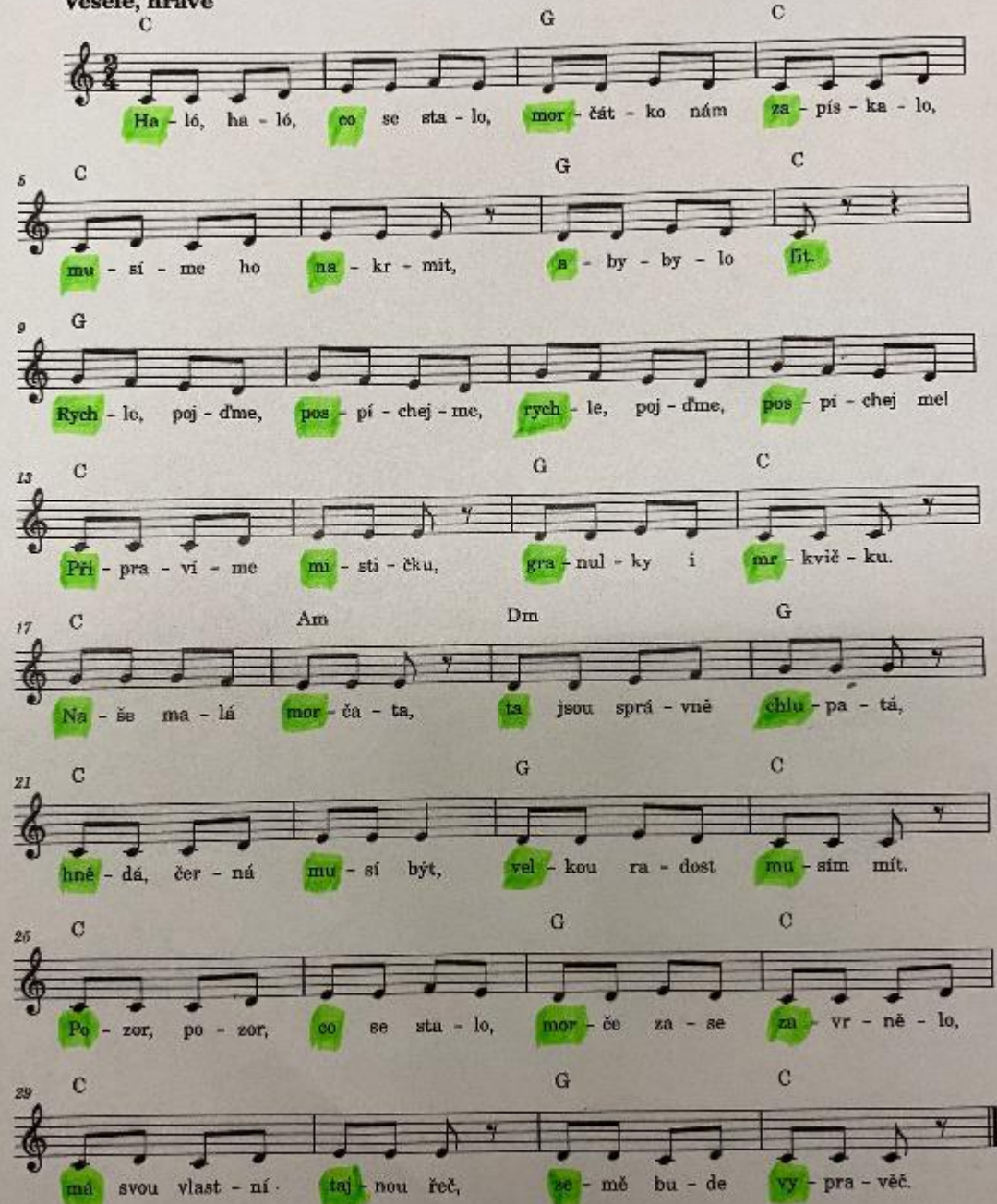
Příloha č.6: Hudební hra na morčecí rychlíky

• PODÁVÁNÍ JABLKA VŽDY NA PRVNÍ DOBU

Morče

Barbora Prchliková

Vesele, hravě

Ha - ló, ha - ló, co se sta - lo, mor - čát - ko nám za - pis - ka - lo,
mu - si - me ho na - kr - mit, a - by - by - lo fit.
Rych - le, poj - dme, pos - pí - chej - me, rych - le, poj - dme, pos - pí - chej - me!
Při - pra - ví - me mí - sti - čku, gra - nul - ky i mr - kviž - ku.
Na - še ma - lá mor - čá - ta, ta jsou sprá - vně chlu - pa - tá,
hně - dá, čer - ná mu - sí být, vel - kou ra - dost mu - sím mít.
Po - zor, po - zor, co se sta - lo, mor - če za - se za - vr - ně - lo,
má svou vlast - ní taj - nou řeč, se - mě bu - de vy - pra - věc.

PODÁVÁNÍ JABLKA NA KAŽDĚM DOBU

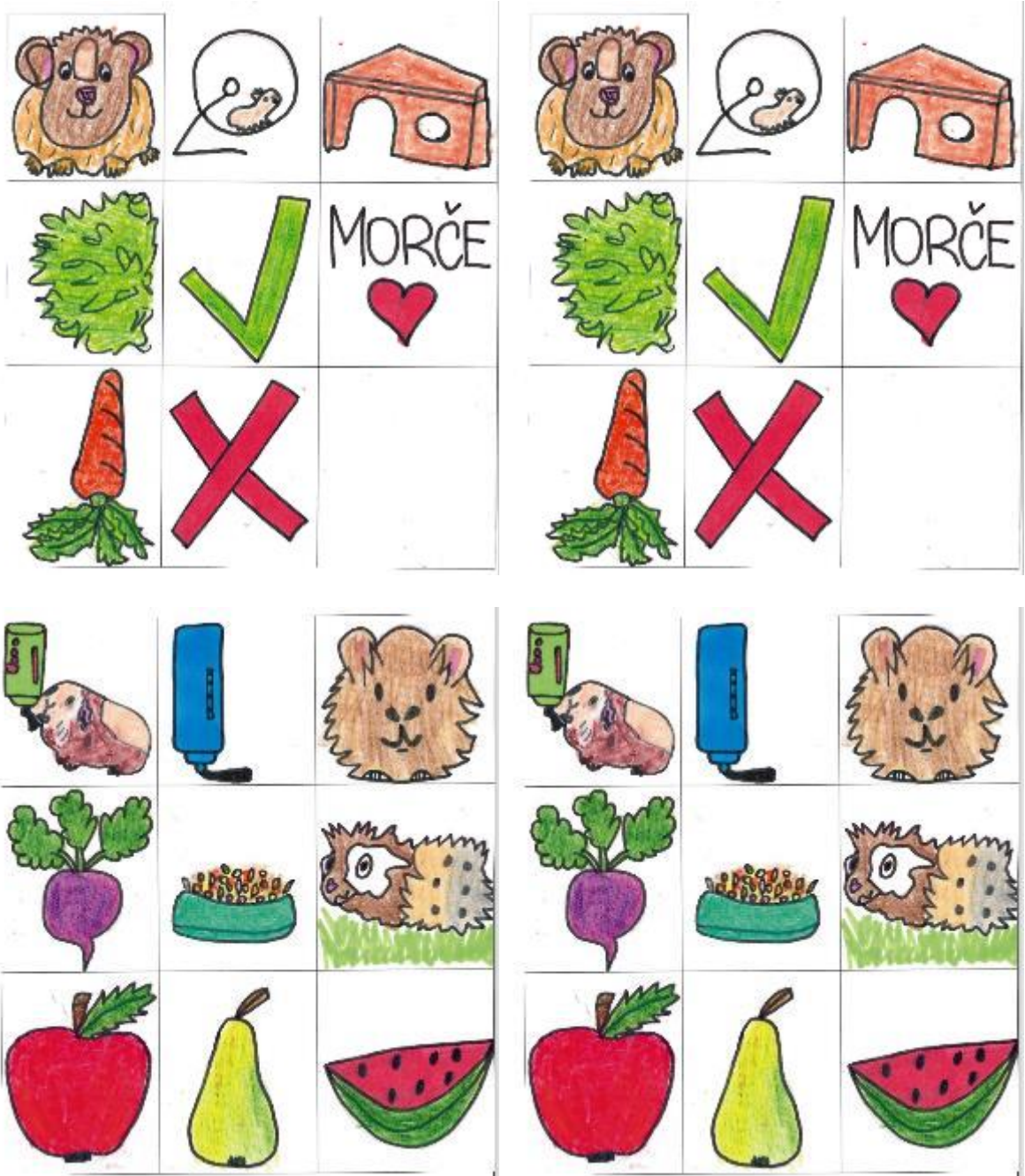
Morče

Barbora Prchliková

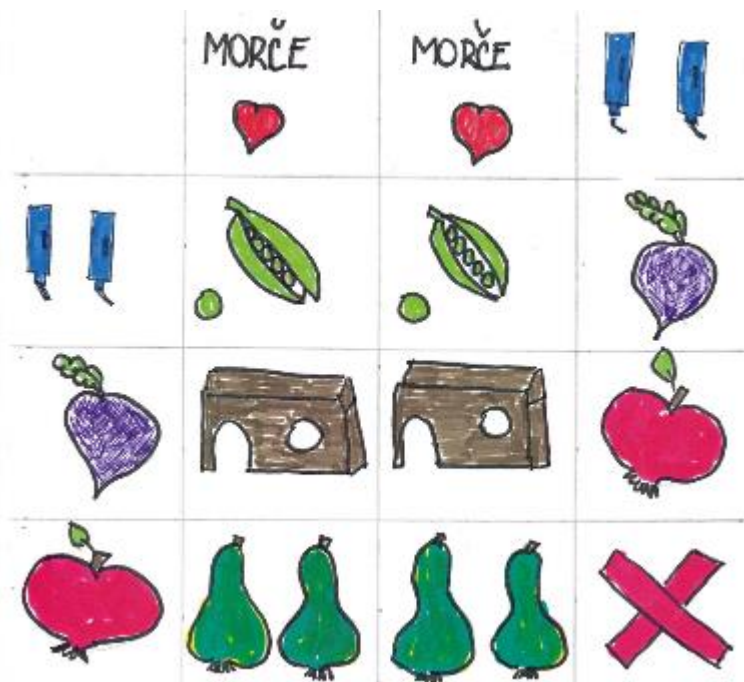
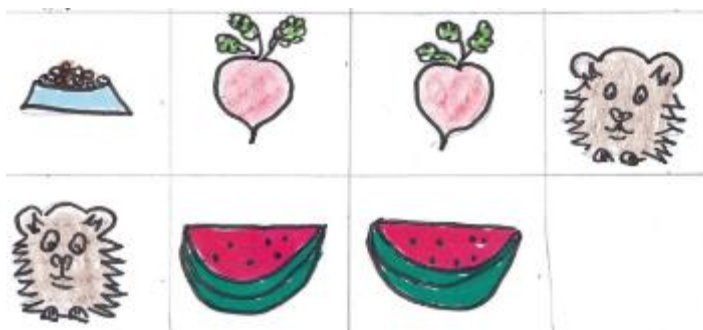
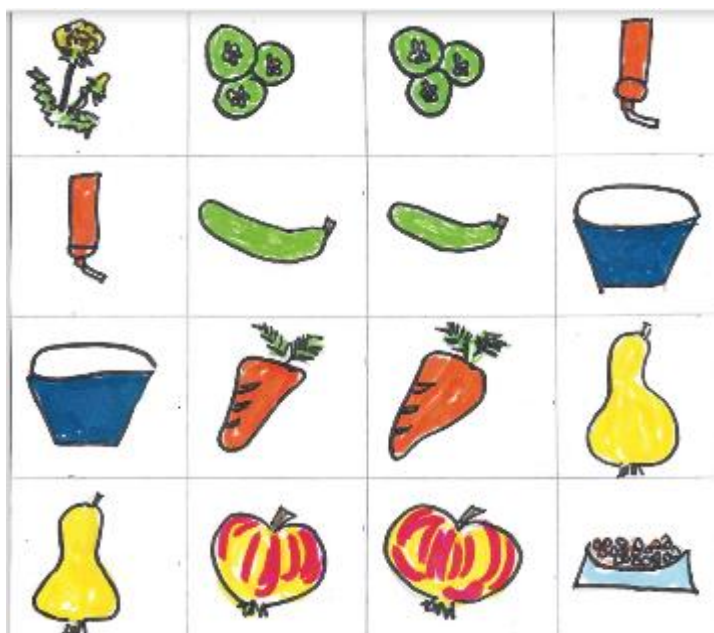
Vesele, hravě

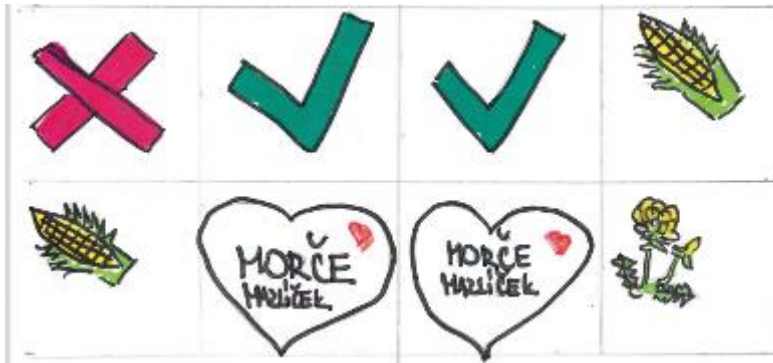
Ha - ló, ha - ló, co se sta - lo, mor - čát - ko nám za - pís - ka - lo,
mu - sí - me ho na - kr - mit, a - by - by - lo fit.
Rych - le, poj - dme, pos - pí - chej - me, rych - le, poj - dme, pos - pí - chej - me!
Pří - pra - ví - me mí - sti - čku, gra - nul - ky i mr - kvič - ku.
Na - še ma - lá mor - ča - ta, ta jsou sprá - vně chlu - pa - tá,
hně - dá, čer - ná mu - sí být, vel - kou ra - dost mu - sím mít.
Po - zor, po - zor, co se sta - lo, mor - če za - se za - vr - ně - lo,
má svou vlast - ní taj - nou řeč, ze - mě bu - de vy - pra - věč.

Příloha č.7: Logická hra- morčecí pexeso

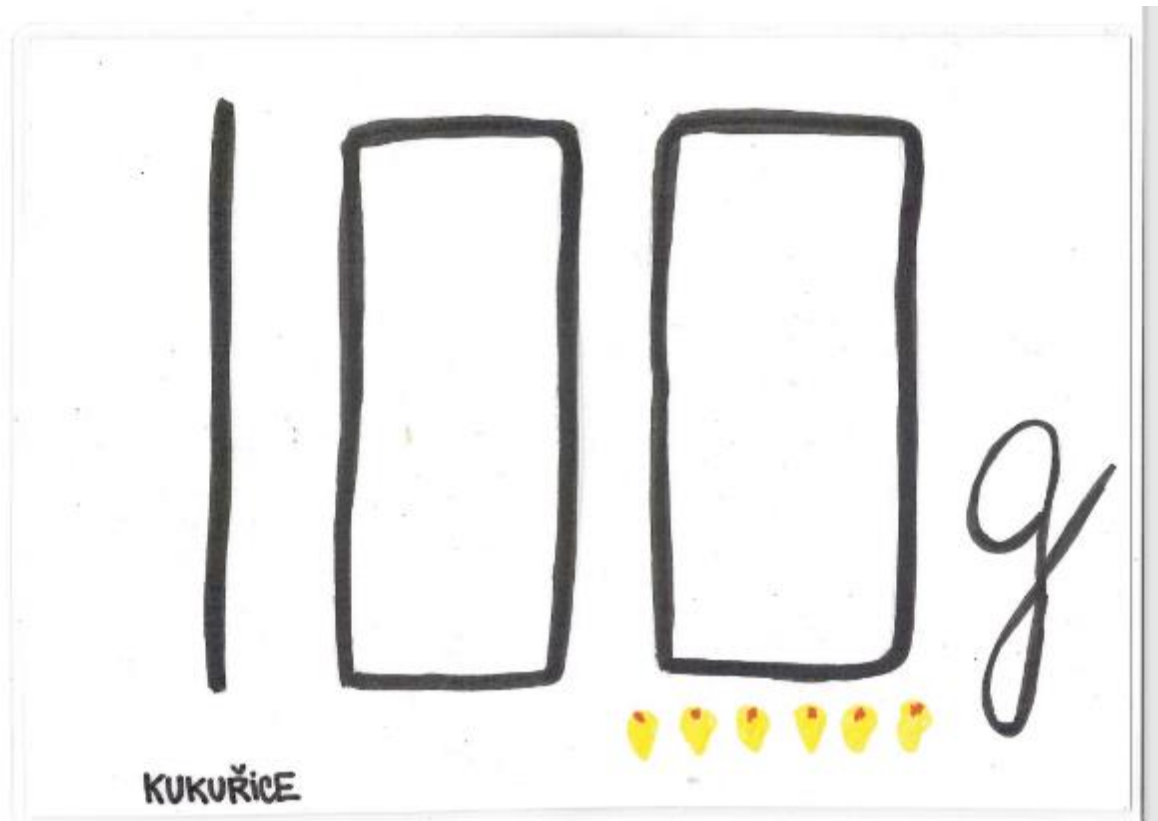

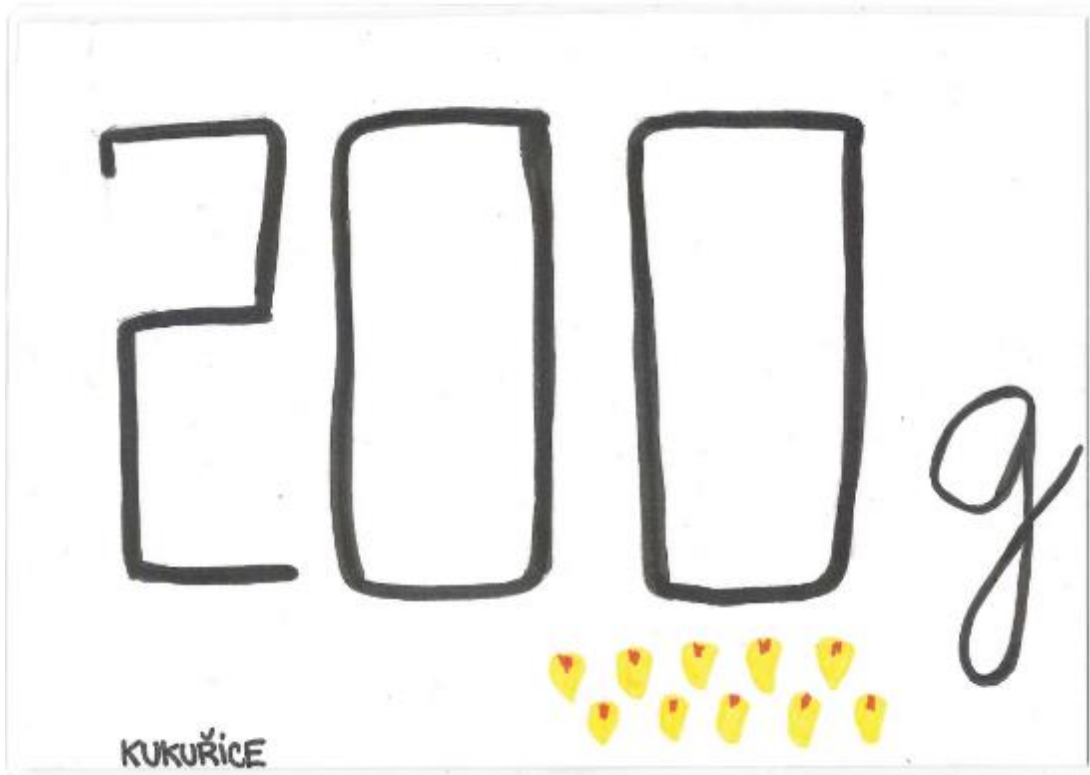
Příloha č.8: Logická hra – morčecí domino (každý řádek rozstříhneme v polovině, tak vzniknou dvě karty domina)

Příloha č.9: Vážení krmiva

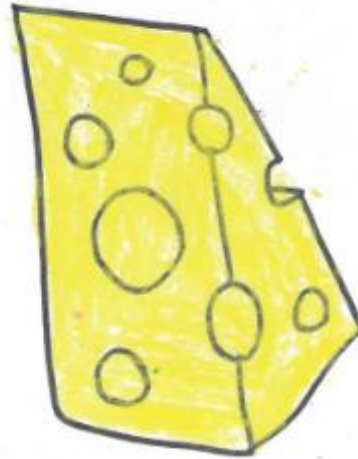
Příloha č.10: Kolik mlád'at?

Příloha č.11: Nakrmíme morčátko

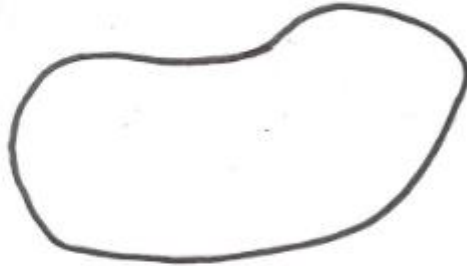
Příloha č.12: Skládání morčecího oběda

NÁVOD - KRESBA MORČETE

1) Nakreslíme protáhlý oválek (tělo).

2) Z oválku (těla) nakreslíme čtyři nohy.

detail: morče má
v předu 4 prsty,
vzadu 3 prsty

3) Nakreslíme uši a mezi hlavou a tělem uděláme čáru.

4) Nakreslíme morčeti oči

5) Nakonec dokreslíme nos a pusu.

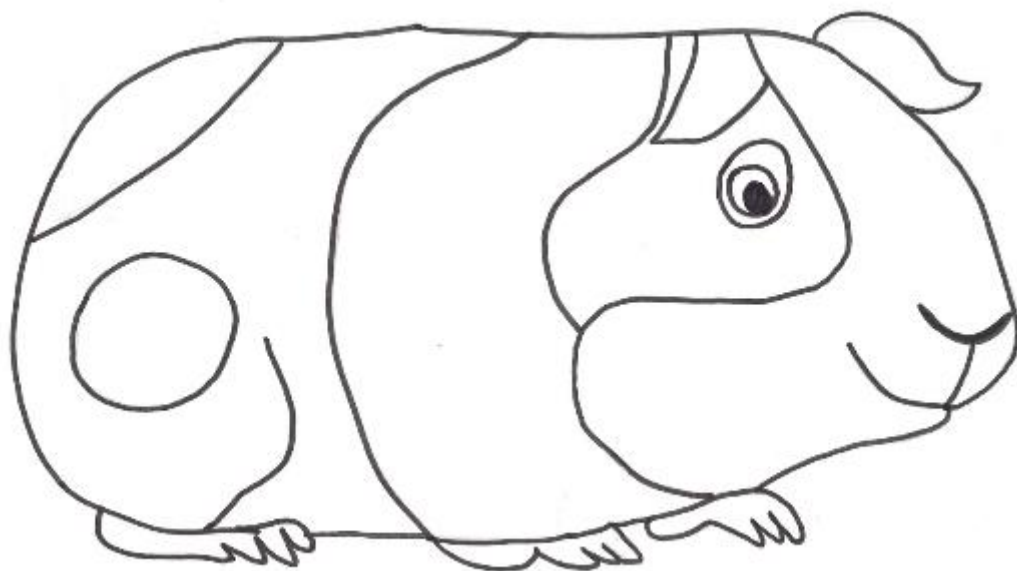
6) Morče můžeme libovolně vybarvit a dokreslit k němu potraviny, kterou má rád.

Příloha č.14: Svačinka v trávě

Příloha č.15: Barevné morče – kreповý papír

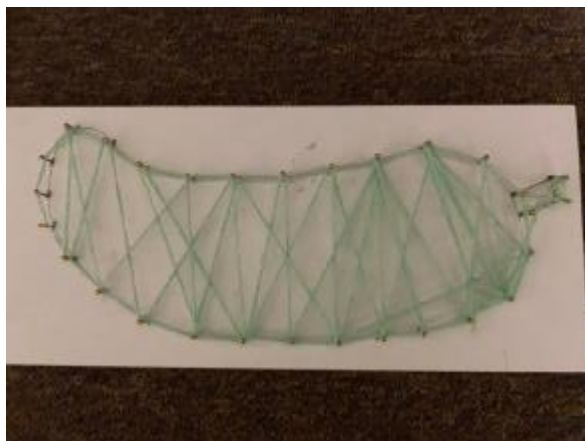

Příloha č.16: Barevné morče – barevný papír

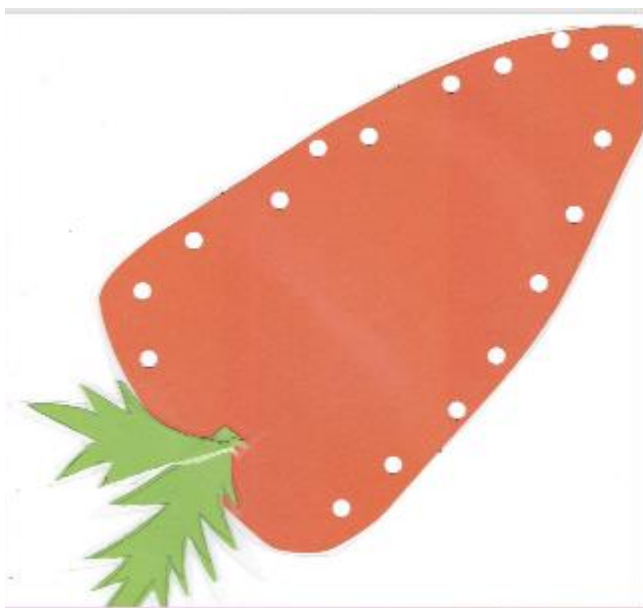

Příloha č.17.: Provlékání provázků – hřebíčky

Příloha č.18: Provlékání provázků – šablona z papíru

Příloha č.19: Co jí morče? – Otisk potravin

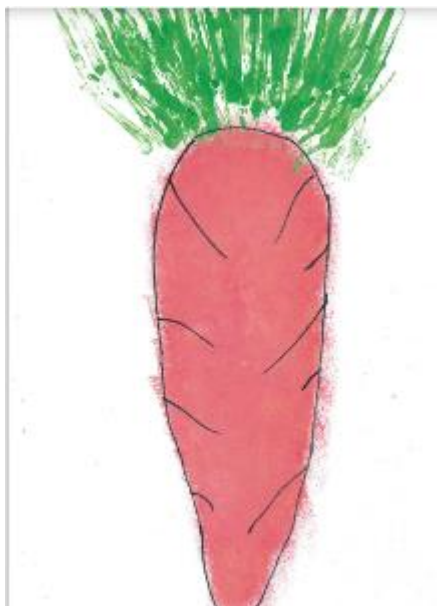
Příloha č.20: Luční cesta pro morče

Příloha č.21: Výroba hlávkového zelí

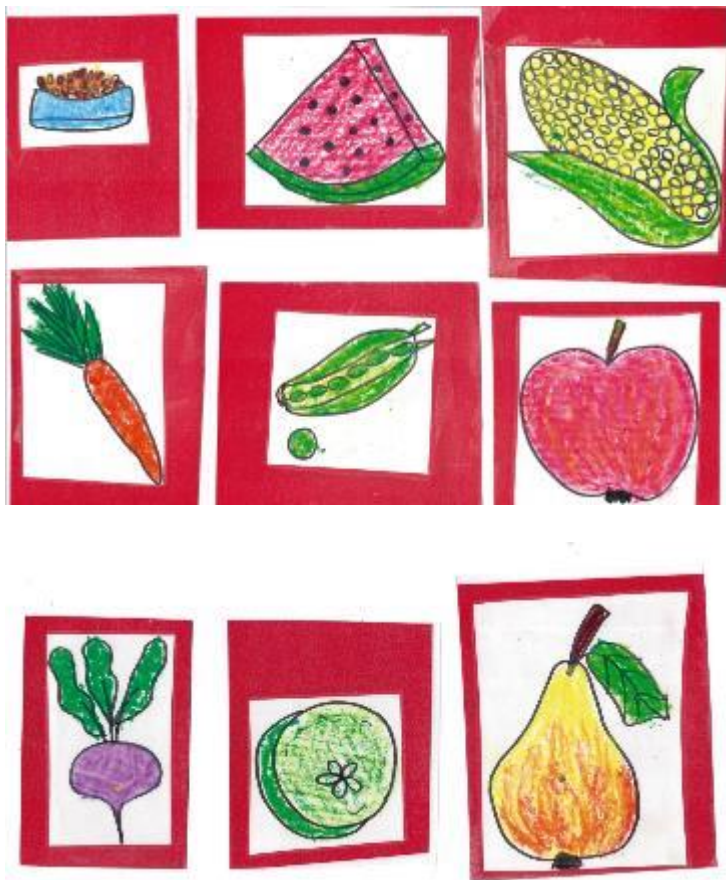
Příloha č.22: Mrkev

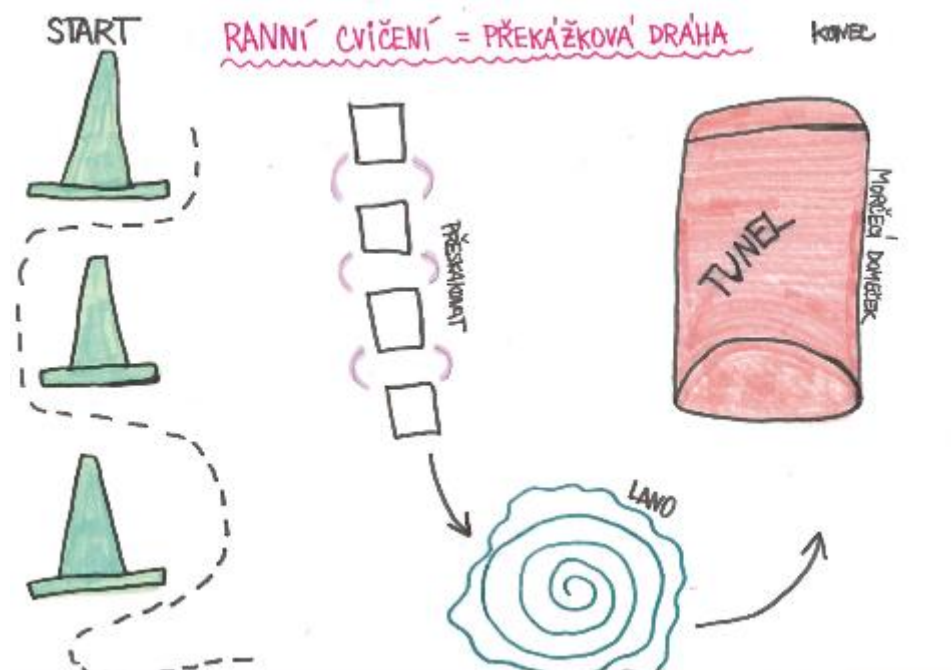
Příloha č.23: Vysněný domeček pro morče

Příloha č.24: Který tým morčat si vezme více jídla

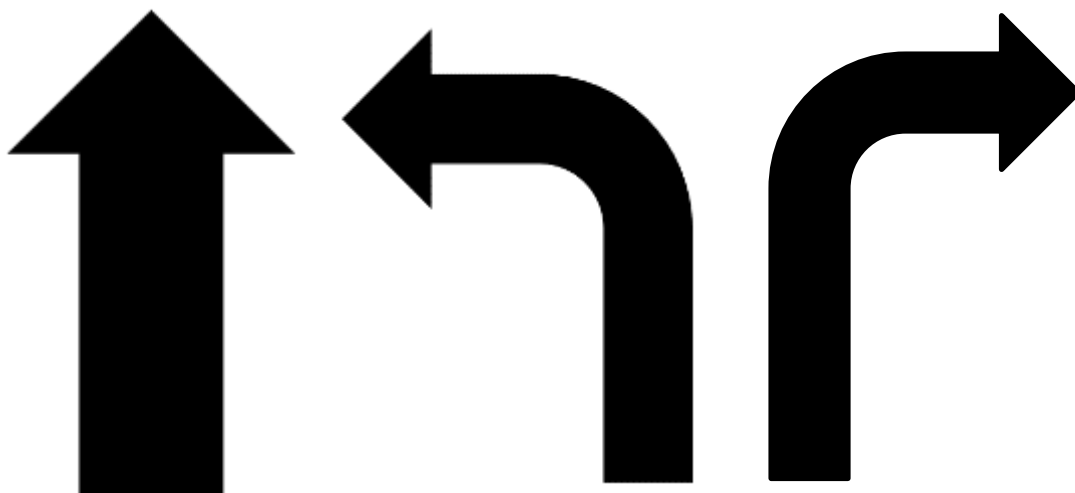
Příloha č.25: Cesta morčete do domečku

Příloha č.26: Rozložení karet při práci s Bee – Botem

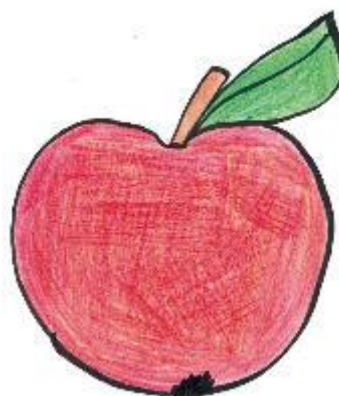
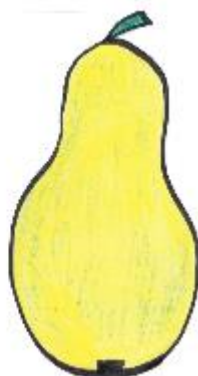

Příloha č.27: Šipky pro práci s Bee – Botem

Příloha č.28: Kartičky pro Bee – Bot (ovoce a zelenina)

START

Příloha č.29: Bee – Bot (pracovní listy)

Bee-Bot: Cesta k ...

V síti je rozmístěno několik potravin, které má morče rádo. Tvým úkolem je zvolit včeličce Bee-Bot cestu tak, aby dokázala pro potravinu dojet. Nejprve si ukaž prstem, jak bude asi cesta vypadat. Poté ji vybarvi. Vybarvenou část zapiš pomocí šipek.

Př. Vybarvi oranžovou barvu cestu k

Úkoly:

1) Vybarvi červenou barvou zvolenou cestu k

2) Vybarvi zelenou barvou zvolenou cestu k

3) Vybarvi žlutou barvou zvolenou cestu k

Uhadneš, pro co jde Bee-Bot?

Zkus poznat, pro co se asi včelička Bee-Bot chystá? Podle jednotlivých šipek vyber obrázek. Prstem nebo tužkou si ukazuj na síti a vyber správnou cestu. Kam Bee-Bot dojde? Spoj čarou, co k sobě patří.

Úkoly:

1) ↑↑↑↶↑↷↑

2) ↶↑↑↑↷↑

3) ↑↑↑↑↶↑

Příloha č.30: Individuální činnost - Puzzle, skládání obrázků

Příloha č.31: Fotografie vyrobených morčecích maňásků

Příloha č.32: Fotografie komunitního kruhu v mateřské škole

Příloha č.33: Kresba morčat v mateřské škole bez předlohy

Hodnocení projektu „Den s morčaty v mateřské škole“

Studentka Barbora Prohlíková si svůj projekt vyzkoušela v praxi v Mateřské škole Slavíčková dne 13.12. 2022. Přítomno bylo 13 předškolních dětí.

Všechny aktivity, které slečna dětem nabízela, měla promyšlené, vzájemně na sebe navazovaly, vyrobila si k nim velké množství kvalitních pomůcek. Děti zaujala vhodnou motivací a příběhem s maňásky morčat.

Slečna Bára milým a profesionálním přístupem sdělila dětem zajímavé informace o životě morčat. Děti pozorně sledovaly její vyprávění, dokázaly spolupracovat a odpovídat na otázky. Největším zážitkem bylo, že si děti měly možnost morčata nakrmit, pohladit a vzít si je i do rukou.

Při ranních činnostech si děti ověřovaly matematické dovednosti při určování správného počtu morčat, jemnou motoriku při skládání puzzle, pozornost a zručnost při výtvarné činnosti. V komunitním kruhu následovalo podrobné povídání o životě morčat, ukázka živých morčat, seznámení s říkadlem a následovalo cvičení.

Po svačině se děti seznámily s písní o morčatech, která se dětem líbila. Melodie byla jednoduchá a text pro děti dobře zapamatovatelný, píseň se rychle naučily.

V odpoledních činnostech si děti znovu zopakovaly pravidla při styku s morčaty a vše, co o nich už vědí, a měly možnost si s nimi i pohrát.

Závěrem si procvičily jemnou motoriku prstů při nalepování „chlupů“ (krepového papíru) na „tělo“ (na papír) morčete. Finální částí byla vlastní kresba, která po podrobném rozhovoru, jak morče vypadá, byla zdařilá.

Hodnocení osobnosti studentky:

Slečna Barbora je velký nadšenec, je vidět, že se o chovatelství morčat zajímá řadu let a její znalosti jsou obdivuhodné. O to víc je velkým přínosem, že vše dokáže předat dětem takovým způsobem, že některé děti si přály, aby jim Ježíšek přinesl morče domů 😊.

Závěr: Celý projekt se mi moc líbil, byla jsem nadšená stejně jako děti.

Bc. Dana Adamírová, učitelka MŠ

Mateřská škola Tuzilická
Hradec Králové
Severní 342
IČO: 710 08 638

Příloha č.35: Fotografie mých prvních morčat, která jsem dostala.

Příloha č.36: Doplnkové fotografie s popiskem k povídání v mateřské škole

STRAVA MORČAT V LETNÍM OBDOBÍ

- Během letního období dokážou morčata sníst až 2 bedny lučiny denně.
- Nejraději mají pampeliškové listy a jetel lučina

NAPÁJEČKY

- červeno-bílá (střední)
- modrá = VELKÁ

• MÍSKA S GRANULEMI

= dávkování: • každý den → RÁNO } 2x denně
→ VEČER

= každé morče má svou misku

↳ 1 morče = malá miska

↳ 2-3 morčata = střední miska

↳ 4 a více morčat = velká miska

Jméno: ADELKA
Původ: NE
VĚK: 5 let
VÁHA: 850 gramů
ZBÁRVĚNÍ: rezavá, tmavě hnědá, bílá
POVAHA:

- má rád mrkev (nakořmenou)
- má rád chování (pokud chce pochout → dvakrát pítne)
- je karmánská

RASA/DRUH: DLOUHOSRSTĚ S CHOCHOLKOU
POHLAVÍ: ♀
BARVA OČÍ: ČERNÁ

Jméno: PATRIK
Původ: NE
VĚK: MLÁDE (3 týdny) - 105 gramů
VÁHA: 105 gramů
ZBÁRVĚNÍ: světlé šedá, bílá, lehká hnědá
POVAHA:

- nemá rád chování ani hlazení
- škrábe
- je divoký

RASA/DRUH: TEXEL-
POHLAVÍ: ♂
BARVA OČÍ: ČERVENÁ

Jméno: MARLENKA
Původ: NE
VĚK: 4 roky
VÁHA: 795 gramů
ZBÁRVĚNÍ: krémová, bílá, šedo-černá
POVAHA:

- je hodně samotářská
- často se schovává ve směru dnoček
- má rád letový salát

RASA/DRUH: DLOUHOSRSTĚ
POHLAVÍ: ♀
BARVA OČÍ: ČERNÁ

STRAVA

OVOCÍ A ZELENINY
 - každý den dostávají morčata malý kousek ovoce nebo zeleniny, aby měla dostatek potřebných vitamínů a byla zdravá

NEJOBLIBĚNĚJŠÍ:

- jablko
- okurka
- letový salát
- mrkev
- meloun
- meloun

KUMVÁČEK
 = pouze jako doplněk stravy
 = vhodné, zejména pouze ovládnut
 = morče si oblíbí ze začátku
 = je kvalitním krmivem, zejména při nedostatku vlákniny v granulátu!

MĚNĚ OBLÍBĚNÉ:

- PŘEKVÍČKA
- CELERU
- PÍTRNĚL

Příloha č.37: Vybrané fotografie morčat

Příloha č.38.: Krmení a pomůcky pro morčata

Příloha č.39: Morčata v letním výběhu

